

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42

Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen posebnih Naročnina znaša mesečno L. 12.— za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Protinapadi italijanskih in nemških čet v Afriki

Uničenje sovražnih enot pri Sidi Ezeghu — Nad 5000 ujet- severni Afriki — Pred Solumom torpedirana angleška letalstva

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. novembra naslednje vojno poročilo št. 542:

V veliki razgibani bitki, ki traja že sedem dni brez presledka na ozemlju Marmarike, so junaki in neutrudne oborožene sile osti vzdržale še druge huje boje, ki so bili kronani z uspehom. V srednjem odseku so bile sovražne enote obkoljene v žepu južno od Sidi Eregha in so bile uničene.

Doslej je bilo nastetih nad 5000 ujetnikov, ki so že v taboriščih. Poleg generala Sterlinga, poveljnika tankovske brigade, je bil ujet tudi general Armstrong, poveljnik brigade 1. južnoafriške divizije. Prav tako sta bila ujeta dva ameriška opazovalca in več angleških in ameriških novinarjev.

Na bojišču pri Solumu je divizija »Savonac« odšla z železnim odporom svojih čet sredi in silovit napad vsaj treh sovražnih divizij proti njenim postojankam. Napadalec so imeli krvave izgube in se jim ni posrečilo doseči nobenega uspeha. Uničenih je bilo nad 20 tankov, mnogo drugih pa je bilo zadetih.

Protiletalska obramba je sestrelila eno sovražno letalo. V toku je naša razbremenjevalna akcija, katere uspehi so že vidni. V noči na 25. novembra so se sovražni oddelki približali trdnjavi Bardiji, pa so bili odbiti z velikimi izgubami.

V Tobruku se razvija živahen dvoboj topništva. Topništvu divizije »Trento« je sestrelilo dve angleški letali. Italijansko in nemško letalstvo je bilo ves dan izredno delavno. Letala so bombardirala in uspešno obšla s ognjem iz strojne zbirališča prometnih vozil, prevozna oskrbovalna sredstva in zbirališča sovražnih letal. Naš bombnik je sestrelil angleško lovsko letalo.

V dneh od 23. do 24. novembra je nemško letalstvo sestrelilo vseh skupaj 26 sovražnih letal, v številni tiste, ki so bila omenjena v večeršnjem vojnem poročilu.

Na puševskem ozemlju so po trdovratnem odporu naše osamljene posadke zasedlo zelenico Džalo sovražne sile, ki so bile v premoči, ki pa so imele velike izgube in mnogo škoda. Ta sovražna motorna kolona je pod neprestanim ognjem naših bombnikov ter jo letala stalno obstreljujejo tudi iz strojnice. Že 15 motornih vozil je bilo zažganih, okrog 50 pa poškodovanih.

Naše izvidniško letalo, ki je bilo na ofenzivnem poletu med napadi nad zelenico, je bilo napadeno od treh letal vrste Blenheim in je sestrelilo eno letalo.

Sovražna letala so metala bombe na Bengazi, kjer pa sta bili samo dve žrtvi, dočim škoda ni pomembna.

V Agedabiji sta dve angleški letali napadli s strojnimi. Eno je sestrelila italijanska protiletalska obramba in je padlo na zemljo v plamenih.

Ena izmed naših podmornic se ni vrnila na svoje oporišče.

V vzhodni Afriki med postojankama Celga (Ualag) in Kerčer delovanje nasprotne topništva in spopadi prednjih oddelkov, ki so se končali z velikimi izgubami za sovražnika.

Baterije v trdnjavi Gondar so razbile ponovne napadalne poskuse angleških čet, ki so prodirale z oklopnimi ednicami in med katerimi jih je bilo 10 uničenih, uspešno pa so bila zadeta še druga oklopna vozila.

Napadi nemških letal

Berlin, 26. nov. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da so 25. novembra podnevi nemška bojna ter strojno letala na bojišču v severni Afriki uspešno napadala sovražnikove tanke ter kolone prevoznih sredstev. Nemška letala so sestrelila 7 britanskih lovskih letal.

Angleška priznanja o neuspeh h ofenzive

Rim, 26. nov. s. Včerajšnji komentar uradnega komentatorja londonskega radia Fraserja je bil pravi posebno zanimiv zaradi priznanja, da s' do tega trenutku ni bilo mogoče doseči zveze naših sil z onimi v tobruški trdnjavi. Znano je, da je angleška propaganda pretlele dni napočeno trdila, da je do te zveze prišlo. Pravi tako je zanimivo poročilo posebnega Reuterjevega poročevalca Jacoba, poslano z bojišča severovzhodno od Bir el Gobjia. Poročevalec pripoveduje med drugim:

Oklopne sile osti so v očitni nameri, da bi preselele zavezniške sile, ki operirajo tik pred Tobrukom in jih tako odrezale od onih, ki se bore bolj proti jugu, so začele obupen protinapad, ki je trajal v nedeljo ves dan. Medtem ko so nemška oklopna vozila, ki so stvorila trdno falango kakih 20 milj južno od Tobruka, pritiskala proti vzhodu je italijanska oklopna divizija Ariete napredovala v isti smeri, toda nekoliko bolj na jugu. Naši vojaki so se borili vedno bolj srdito in so morali svojo borbo drago plačati.

Lizbona, 26. nov. s. Kakor se doznav iz Londona, je letalski podadmiral Cunningham, poveljnik britanskih letalskih sil v Sredozemlju, počel tudi včeraj novinarjem v Kairu zelo resne izjave o položaju na afriškem bojišču.

Iz New Yorka se doznava da objavljajo ameriški listi na prvi strani poročila o bitki tankov v Libiji. Londonska uradna poročila, ki so bila doslej precej optimistična, kažejo sedaj precejšnjo rezervira-

nost. Associated Press poroča, da se Angleži opustili svoj dosedanji optimizem in priznali, da gre za bitko ogromnega obsega. London izjavlja, da so angleške čete znašle pred odločnim sovražnikom, ki je pod dobrim vodstvom in ki se obupno bori. Angleški načrt, da bi angleška vojska zasedla Libijo v sedmih dneh, je ostal doslej brez uspeha.

Komentarji nemškega tiska

Berlin, 26. nov. s. »Völkischer Beobachter« pravi, da je treba predvčerajšnje italijansko vojno poročilo smatrati za ilustracijo nemškega vojnega poročila glede razvojev borb na severnoafriškem bojišču. Eno kakor drugo jasno kaže ta intimno povezanost duhov in volje obeh borcev. Bitka v Marmariki, ki traja skoraj že sedem dni, bo z zlatimi črkami zapisana v anah italijansko-nemškega prijateljstva. Sleherno vojno poročilo podaja dokaze o pogumu divizij, ki se po dvodstvom generala Bastica skupno z divizijami generala Römnia bore tako v obrambi kakor v protinapadu. List zaključuje z ugotovitvijo, kako je bila oklopna divizija »Ariete« v vojnih poročilih ponovno navedena, ker mora vzdržati baš najhujši pritisk v južnem odseku bojišča.

Samj Angleži, pravi »Börsenzeitung« morajo priznati in ceniti pogum teh čet in še posebej ponosnih italijanskih divizij, ki so jih v drugih primerih skušali oblatiti in onalovaževati. Dejstvo, da se je divizija »Ariete« pognala v akcijo, ko je komaj končala prvo borbo, in da je pri tem pokazala isti elan in isto moč kakor prej, kaže, kakšen je odporni in borbeni duh italijanskih tovarišev.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« opozarja na enega izmed poslednjih Reuterjevih komunikacij, ki beleži, da se imperijske čete bore proti resolutnemu sovražniku, ki je v borbi pod dobrim vodstvom in z vsemi svojimi silami. List opozarja, da pomeni za vsakogar, ki pozna slog britanskih komunikacij, tako priznanje, da se tudi v Londonu zavedajo in priznavajo, da ofenziva, ki so jo sprožili v Libiji, še dolgo ni na teži, da bi dosegla rezultate, ki so si jih obetal Churchill in njegovi tovariši.

Tudi »Lokalanzeiger« objavlja obširen komentar o vojaškem položaju v Libiji ter pravi, da ves nemški narod budno gleda na borbo svojih sinov, ki se bojujejo ob strani svojih pogumnih italijanskih tovarišev v puščavi na naravnost ponosen način proti ogromnim sovražnim silam. Vsa Nemčija se s ponosom ozira na te slavne junake in je v duhu neposredno ob njihovi strani.

Nepremagljive ovire angleške ofenzive

Budimpešta, 26. nov. s. Listi opozarjajo na italijanski odpor in ofenzivnega duha, ki so ga v zadnjih petih dneh afriške bitke pokazale italijanske čete. List »Magyar orsag« objavlja članek, ki poudarja hrabrost italijanskih in nemških čet, ki se bore v popolnem bratstvu v orožju in ki je tem pomembnejše, ker je Anglija vrgla na libijsko bojišče vse sile, ki jih je pet mesecev pripravljala, ter vse vojno gradivo, ki ga je v tem času dobavila. Sovražnikove izgube ljudi in vojni potrebščini so ogromne. Angleži so prvi dan mislili, da bodo sorazmerno zelo lahko prebili italijansko-nemške črte, danes pa so prisiljeni priznati, da je izvršitev njihovega ofenzivnega načrta naletela na nepremagljive ovire. Italijanske divizije se hrabro bore in vedno znova dokazujejo svoje junštvo, ko zadržujejo sovražno ofenzivo, obenem pa z največjo srditostjo in neugnanim pogumom izvršujejo protinapade. Britanska oholost mora računati z italijanskim vjakom. Čigar junštvo prihaja te dni do veljave tudi v vzhodni Afriki, kjer se pešica ljudi hrabro upira britanski premoči.

Nemški list o braniteljih Kulkvaberta

Berlin, 26. nov. s. »Frankfurter Zeitung« obravnava v uvodniku junško obrambo Kulkvaberta in poudarja, da je bila sprčo 20krat močnejšega sovražnika nad vse žilava in odločna. Kulkvabert so vojaki branili do zadnje ročne granate in do zadnjega naboja. Kulkvabertski prelaz je zdaj v angleških rokah, toda slava bitki je na strani tistih, ki so morali popustiti in ime Kulkvabert bo ostalo vedno v srcih Italijanov. Kakor odpor braniteljev Amba Alagija, Džime in Gondarja tudi obramba teh junakov ni bila zaman, kajti nad leto dni so italijanski oddelki v vzhodni Afriki vezali znatne sile, ki bi jih Angleži uporabili na drugih odsekih fronte. Branilci vzhodne Afrike so pa storili še več. Pred svetom so znova posvetili pravico, ki jo ima Italija do svojega imperija. Strateška odločitev glede vprašanja, komu bo pripadala vzhodna Afrika, bo padla na drugih odsekih. Ne samo Italija, temveč tudi njeni zavezniki morajo biti ponosni na te borbe, na te junake, ki so se upirali in se še upirajo kljub najhujšemu pomanjkanju, toda z neomajno vero v pravično stvar domovine.

Smrtna nesreča argentinske letalke

Buenos Aires, 26. nov. s. Znana argentinska letalska prvakinja Carola Lorenzini je priredila včeraj letalsko produkcijo. Sredi drznih akrobacij je letalo treščilo na tla. Letalka se je ubila.

Razširjenje borbe proti kominterni

Trdna vera v zmago, da se zavaruje usoda civilizacije

Berlin, 26. nov. s. Protokol o podaljšanju in razširjenju pakta proti kominterni se glasi:

Italijanska Kraljevska vlada, nemške vlada, japonska imperialna vlada, kakor tudi vlade kraljevine Madžarske, mandžurskega imperija in Španije ugotavljajo, da so mednarodni sporazumi, ki so jih sklenile v borbi proti mednarodnemu komunizmu, obrodili najboljše rezultate. V pripravi, da skladni interesi njihovih držav zahtevajo tudi v bodoče njihovo tesno sodelovanje proti skupnemu sovražniku, so sklenile podaljšati omenjene sporazume in so se v ta namen dogovorile, kakor sledi:

Cl. 1. Pakt proti komunistični internacionali, sklenjen v smislu sporazuma in dopolnilnega protokola z dne 25. novembra 1936 ter protokola z dne 5. novembra 1937, ki kateremu so pristopile Madžarska s protokolom z dne 24. februarja 1933, Mandžukuo s protokolom z dne 24. februarja 1939 in Španija s protokolom z dne 27. marca 1939, se podaljša za pet let od 25. novembra 1941. dalje.

Grof Ciano o obrambi evropske civilizacije

Po podpisu tega protokola je italijanski zunanji minister prof. Ciano izjavil:

Ob peti obletnici podpisa pakta proti komunistični internacionali smo se danes zbrali, da s svečanim aktom potrdimo sporazum med Nemčijo, Japonsko in Italijo skupno s Španijo, Madžarsko in Mandžukoom, ki so se nam pridružili v odporu in borbi, za katere smo se odločili proti zlemu valu barbarstva, korupcije in sile, ki ga je boljševiška Rusija sprožila proti Evropi. Ko smo sklenili prvotni pakt proti kominterni, je v tej borbi krvavela viteška španska zemlja, na kateri je bilo tedaj boljše borbe med civilno tradicijo Evrope in boljševizmom, v vzhodni Aziji pa si je Japonska junško prizadevala v borbi proti istemu sovražniku in isti nevarnosti. Spoznali smo tedaj in pokazali na največjo nevarnost, ki je grozila vsemu svetu. Čas in dogodki so pokazali obseg in globino te nevarnosti, nujnost odpora in potrebo borbe proti njej.

Danes obnovljamo svojo solidarnost. Zmagovite vojske Nemčije in zaveznikov, ki so prodirle globoko na sovjetsko ozemlje, pa prizadevajo svoje smrtno udarce nevarnemu stroju režima, ki se je leta in leta pripravljala, da pregazi in izkorenini naše civilno življenje. To la sedaj nismo več sami. Vzdlž neskončnega bojišča, ki gre od Arktičnega do Črnega morja se v bratstvu orožja, žrtve in smrti bore Nemci in Italijani, Finci in Rumuni, Madžari in Slovaki, španski legionarji in prostovoljci iz raznih dežel ter podajajo tako sijajni vzgled bodočega moralnega edinstva Evrope, kakor se bo pokazalo v novem redu, ki so ga napovedali in pripravili naši veliki voditelji za bodočnost civiliziranih narodov. V tem je najvišji pomen borbe proti boljševizmu. To je znamenje duhovne obnove Evrope.

S ponosom se spominjamo mladih ljudi, ki žrtvujejo sedaj svoja življenja na neskončnih ruskih ravninah. Oni so dediči in nasledniki onih pogumnih mladih ljudi, ki so pred 20 in več leti sledili pobudi Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja v Nemčiji in Italiji ter prvi dvignili protikomunistični prapor, prvi dali znamenje za borbo proti komunizmu, prvi padli za zmago onih idealov, okrog katerih se danes spontano zbira toliko dežel in toliko narodov.

Ideali, ki smo jih morali v tisočletjih stalno braniti z vedno novimi žrtvami pred obnavljajočo se nevarnostjo barbarstva, so svetost domovine, družine, zakonov, vere, so oni ideali, v katerih so našli civilizirani narodi svoje edinstvo. Temu edinstvu smo hoteli dati nov izraz v paktu proti kominterni. To edinstvo danes v še večji meri potrjujemo, ker se paktu pridružuje nadaljnjih sedem držav, Bolgarija, Kitajska, Hrvatska, Danska, Finska, Rumunija in Slovaška, ki s svojim svečanim pristopom k paktu pričajo, v kako polni meri se sklada borba proti boljševizmu z razpoloženjem njihovih narodov, in ki kažejo tako glavno pot, ki pelje do miru, do solidarnosti in do civiliziranega sodelovanja narodov. Ta pot je trda in težka.

Nam se ni treba boriti le proti boljševizmu, marveč tudi proti njegovim zaveznikom in podpornikom ter predvsem proti angleškemu imperiju, ki je izdal svoje dolžnosti do civilne solidarnosti ter se postavil na čelo vsega onega, kar so svoj čas sami Angleži obeležili za najodvratnejšo barbarško tiranijo, kar se jih je kdaj pojavilo v zgodovini. Po tej poti pa bomo šli do kraja z železno voljo, z neomajno vero, z voljo do borbe, dela in zmage, da se zavaruje usoda civilizacije, ki je najvišje in najdražje premoženje naših narodov, ter da se: bodočim generacijam preda oni red dela in življenja, kakor sta si ga zamislila in kakor ga bosta realizirala Duce in Vodka.

Nato je govoril japonski poslanik Ošima, ki je izrazil upanje, da si bodo države med seboj pomagale v skupni borbi proti boljševizmu. Dvo pomembne so bile izjave španskega zunanjega ministra Serrana Suerroja. Dejal je, da je Španija ponosna na to, da je znatno prispevala v borbi proti boljševizmu, ki je skušal ustvariti na Iberškem polotoku eno svojih glavnih operišč za svetovno revolucijo. Nato sta še zastopnika Madžarske in Mandžukua izrazila so-

Cl. 2. Države, ki so se na vabilo Kraljeve italijanske vlade, nemške in japonske imperialne vlade, ki so prve podpisale pakt proti komunistični internacionali, odločile, da se pridružijo temu paktu, bodo predložile pismeno svoje pristopne izjave nemški vladi, ki bo o prejemu takih izjav obvestila ostale države, ki jih veže ta pakt. Pristop velja od dne, ko nemška vlada prejme pristopno izjavo.

Cl. 3. Ta protokol je sestavljen v italijansčini, nemščini in japonščini in vsako od teh besedil velja za original. Protokol se uveljavi na dan podpisa. Visoke stranke se bodo pravočasno pred potekom pakta v dobi pet let, kakor to določa člen 1. dogovorile o nadaljnjih načinih svojega sodelovanja.

V potrditev tega so podpisani, ki so bili pravilno pooblašteni od svojih vlad, podpisali ta protokol in stavili nanj svoje pečate. Sestavljeno v šestih izvodih v Berlinu 25. novembra 1941. XX. leta fašistične dobe, ki odgovarja 23. dnevu 11. meseca 16. leta dobe Slova.

lidanost v borbi proti komunistični nevarnosti

Pristopne izjave novih članov

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je naznanil, da je sedem nadaljnjih držav izrazilo željo za pristop k paktu, in da so podpisniki pakta na to pristali. Na njegov poziv so tedaj spregovorili zunanji ministri Bolgarije, Danske, Finske, Hrvatske, Rumunije in Slovaške.

Bolgarski zunanji minister se je zahvalil vladam Nemčije, Italije in Japonske, ki so dale bolgarskemu narodu priliko za sodelovanje v obrambi zapadne civilizacije pred boljševizmom. Bolgarska država je bila predmet posebnih namer prevratne Moskve, toda bolgarski narod vodi učinkovito borbo proti sovražniku. Še nedavno je moskovski boljševizem s padalci skušal pripraviti prevrat v državi, a tudi ta poskus se je izjalovil. Bolgarija ja danes popolnoma solidarna z vsemi, ki so se postavili proti Moskvi.

V imenu danske vlade je govoril zunanji minister Scavenius, ki je dejal, da si danijski narod s simpatijami in čustvi solidarnosti bori Finske, ki jo je Rusija napadla. Danska ni vojskujoča se država, vendar spremlja v duhu globoke solidarnosti borbo, ki se vodi proti sovražniku zapadne civilizacije. Finski zunanji minister Witting je izjavil, da je bila Moskva za Finsko vedno najhujša smrtna nevarnost. Finska je danes ponosna, da se njeni vojaki bore skupno z vojaki osi in drugih narodov. Enake izjave so podali delegati Hrvatske, Rumunije in Slovaške.

Ponovno je govoril nato von Ribbentrop in v imenu držav trojnega pakta je najpristraneje pozdravil zastopnike sedmih novih članov pakta. Naznanil je, da je tudi nacionalistična Kitajska pristopila k protikomunističnemu paktu. Prečital je brzojavko zunanjega ministra v Nankingu, s katero nacionalistična Kitajska naznanja svojo odločitev o vstopu v protiboljševiško fronto.

Ribbentropove zaključne besede

Ob zaključku je von Ribbentrop omenil, da je pred petimi leti komunizem ogrožal razne države, le v Nemčiji in Italiji je bila nevarnost odpravljena. Von Ribbentrop je opozoril na pomen pristopa novih držav k paktu. Veliki dogodki tega leta kažejo današnji dogodek v posebni luči. Nem-

ško in zavezniško orožje je preprečilo veliko nevarnost in zadalo Sovjetski zvezdi udarec, od katerega si boljševizem ne bo mogel več opomoči. Treba je samo še uničiti in izkoreniniti ostanke boljševizma v vseh ostalih državah. Naše vlade ne bodo mirovale, dokler ne bo komunistična nevarnost za vedno odstranjena. S tem je bil zgodovinski sestanek zaključen.

Predsednik slovaške vlade pri grafu Ciano

Berlin, 26. nov. s. Predsednik slovaške vlade Tuka je včeraj dopoldne obiskal italijanskega zunanjega ministra profa Ciano. Imela sta dolg in zelo pristen razgovor.

Odmevi po svetu

Tokio, 26. nov. s. Da bi proslavilo peto obletnico protikomunističnega pakta, je italijansko - japonsko - nemško društvo priredilo sprejem veleposlanikom osi ter poslanikom nacionalne Kitajske, Španije, Madžarske in Rumunije ter predstavnikom japonskega zunanjega ministrstva. Danes bodo proslavili peto obletnico pakta japonski dijaki, ki se bodo v ta namen zbrali v domu italijanske kulture. Sprejeta bo resolucija, v kateri bo mladina poudarila svojo odločno voljo, da se bori proti komunizmu.

Nanking, 26. nov. s. Glede na pristop Kitajske k protikomunističnemu paktu je zunanji minister nacionalne kitajske vlade Cumin izjavil, da je Rusija po ustanovitvi tretje internacionalne podvelja vse, da bi izzvala revolucijo in netila razredno borbo, da bi tako izpodkopavala mir in notranji red naroda. Cumin je še posebej opozoril na škodljivo delovanje kitajskih komunistov ter poudaril potrebo, da Kitajska sodeluje z Japonsko, Nemčijo in Italijo, češ, da tudi Kitajska želi uničenje komunizma, obenem pa s svoje strani prispevati k svetovnemu miru in varnosti človeštva. Cumin upa, da bo Kitajska s pomočjo prijateljskih držav doprinesla svoj delež k uničenju komunizma.

Tokio, 26. nov. s. Listi objavljajo z velikim povdrom, da je kitajska nacionalna vlada, ki že nekaj časa ugotavlja, da komunizem sabotira mir na Daljnem vzhodu, pristopila k protikomunističnemu paktu. Komuniste navaja, da je japonska nacionalna vlada uvrstila med narod, ki se bore proti boljševizmu in branijo civilizacijo.

Oslo, 26. nov. s. List »Fritt Volk« piše o protikomunističnem sestanku v Berlinu ter izraža zadovoljstvo norveškega naroda, ker je bil tudi skandinavski sever zastopan na tem sestanku po eni izmed svojih držav. Danes je našla tako pot, ki jo približuje njenemu nemškemu izvoru. Kri je za narode močnejša vzpodbudna sila od vseh demokratičnih idej. Tudi mi čutimo to krvno povezanost. Norveška je v duhu prisotna na tem sestanku in se čuti moralno združeno z državami protikomunistične fronte.

Zagreb, 26. nov. Vsi listi objavljajo na prvih straneh in z velikimi naslovi poročila o berlinskem sestanku zunanjih ministrov držav, ki so v protikomunističnem paktu, kakor tudi izjavo hrvatskega zunanjega ministra Lorkovića. Objavljajo tudi uradno poročilo, ki ugotavlja, da pomeni zgodovinski sestanek v Berlinu največjo dokončno in nespremenljivo odločitev vse Evrope, da se postavi na stran veselih, ki kažejo pot v borbi proti boljševizmu, ki se mora dobojevati do popolne zmage, kajti samo tako bodo zavarovani življenjski interesi in civilizacija vsega sveta ter zagotovljen nastanek novega evropskega reda.

Nemško vojno poročilo

Dve sovjetski ladji potopljeni — Uspešni protinapadi v severni Afriki — Pred Solumom torpedirana angleška bojna ladja

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V srednjem odseku vzhodne fronte so prinesli naši včerajšnji napadi nove znatne pridobitve ozemlja. Dve sovjetski vojni ladji sta zadeli na nemško-finsko zaporo z minami ter sta se po močni detonaciji potopili.

V boju proti Angliji so nemška letala podnevi in ponoči bombardirala z bombami težkega kalibra pristaniške naprave in letališča na jugozapadu in jugovzhodu otoka.

Pri uspešni obrambi nekoga konvoja proti napadu angleških brzih čolnov je bil potopljen eden izmed nemških stražnih čolnov z zadetkom torpeda. Posadka je bila rešena.

V severni Afriki je prinesel protinapad nemško-italijanskih čet nadaljne uspehe. Postojanke na solumski fronti so bile kljub sovražnim napadom ohranjene. Novi polski izpadov iz Tobruka so se ponesečili.

Kakor je bilo javljeno že s posebnim poročilom, je angleška vojna mornarica doživela v zadnjih dneh zopet težke izgube. Razen je v večeršnjem poročilu nemškega vrhovnega vojnega poveljništva omenje-

nega poškodovanja neke večje angleške bojne ladje s torpednim zadetkom je pred Solumom nemška podmornica pod vodstvom kapitana fregate barona Kiesenhausena napadla angleško bojno ladjo ter jo zadela s torpedom. Nadalje je potopila podmornica pod vodstvom kapitana fregate Mohra na Atlantskem oceanu angleško križarko vrste »Dragona«.

Iz bojev pred Mosko poročajo o naraščajočih pobegih boljševiških vojakov. Da bi nastopila proti tej krizi, se je čutila Stalinska vlada prisiljena objaviti noto o grozovitih nemških vojakov proti sovjetskim ujetnikom. Nemška vojska in z njo boreče se zavezniške čete zro z največjim zanimivanjem na takšna lažna poročila, s katerimi se hoče prikriti bestialno postopanje boljševiških tolp ter dvigniti njihova bojna morala.

Velik požar v Umeji

Stockholm, 26. nov. s. Pri vajani protiletalskega topništva v Umeji je nastal silen požar v neki tovarni, ki je zgorela do tal. Ljudje so se spriči odrejenega letalskega alarma umaknili v zaklonišča. Zaradi tega ni nihče takoj pričel gasiti požara. Škoda je za več milijonov.

Novo ameriško nasilje

Zasedba nizozemske Guajane, pripravlja pa se tudi ameriška polastitev francoske Guajane

Washington, 26. nov. s. Ameriški listi objavljajo na vidnem mestu uradno poročilo, da so Zedinjene države zasedle nizozemsko Guajano. Gre za novo piratsko dejanje ameriške vlade, ki že nekaj časa s tihim pristankom Anglije hlepi po rudarskem bogastvu te nizozemske kolonije, kjer je zlasti mnogo boksita.

Iz pisanja ameriških listov je jasno razvidno, da hoče Amerika razširiti svojo posest tudi nad francosko Guajano. Sicer pa je predsednik zunanje politične komisije senata senator Conally javno odobril novo dejanje ameriške vlade ter sam pripomnil, da se bodo Zedinjene države v kratkem polastile neke francoske Guajane, temveč tudi Martiniquea. Zaradi tega početja ni le vzemirjena javnost v Zedinjenih državah, temveč je pričakovati reakcije javnosti tudi v južnoameriških republikah, ki ne gledajo s simpatijami na to uveljavljanje severnoameriške moči v Srednji in Južni Ameriki.

Listi objavljajo nadalje predsednikov sklep, da bo odslej tudi francoski izdajalec de Gaulle užival ugodnosti zakona o najemih in posojilih. Obenem se doznavo, da so ukinjena vsa izvozna dovoljenja za francoski Maroko, Tunis in Alžir in izvozna dovoljenja za petrolejske proizvode za Španijo in vsa njeno kolonijsko posest, vključno Tanger.

Državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull je podal diplomatskim zastopnikom Anglije, Kitajske, Nizozemske Indije in Avstralije poročilo o stanju japonsko-ameriških odnošajev, pri čemer so skupno proučili poslednje japonske predloge ki sta jih predložila Nomura in Kurusu preteklo soboto. Po informacijah iz obveščenih krogov ti predlogi ne predstavljajo nobenega napredka v ureditvi odnosov med Zedinjenimi državami in Japoncem. V vladnih krogih prevladuje pesimizem. Čeprav izjavljajo, da je še vedno mogoče, da Japonska predloži nove predloge na osnovi ameriških gospodarskih koncesij Tokiju, poročila iz Londona pa poudarjajo, da so v angleških diplomatskih krogih mnenja, da se sedanji japonsko-ameriški razgovori sučejo samo okoli možnosti sklenitve začasnega sporazuma, ki naj bi veljal le za 3 mesece, a tudi upanje za sklenitev takšnega sporazuma je zelo majhno. Včeraj je imel daljši razgovor s Cordellom Hullom tudi angleški veleposlanec lord Halifax, ki je nato izjavil novinarjem, da je želel dobiti podrobne informacije, ni pa povedal o čem.

Podaljšanje protikominternega pakta in nekateri novi pristopi k temu paktu niso zbudili velikega zanimanja v Washingtonu, vendar je bilo slišati obzvalovanje zaradi finskega pristopa k paktu, kar je spričlo dosedanjih angleško-ameriških napovov za odvrtitev Finske od osi posebno razumljivo. Vojni minister Stimson pa je Finsko v tej zvezi zelo napadel, ko je dejal, da sodelovanje finske vojske z nemško vojsko v severnem odseku vzhodnega bojišča koristi samo Nemčiji, ker ji omogoča, da osredotočuje svoje napore v druge smeri in sicer tako, da škodi interesom Zedinjenih držav.

»Journal of Commerce« objavlja vest, da proučuje zvezna mornariška komisija vprašanje zaplembe 11 francoskih parnikov, ki so v lukah Zedinjenih držav, med njimi tudi parnika »Normandie« za primer, če bi vichyjska vlada poglodbila svoje sodelovanje z osjo. Parnik »Normandie« bi tako prevzela ameriška vojska, medtem ko bi se drugih poslužile Zedinjene države za redni promet na severnem Atlantiku in Rdečem morju. (Piccolo.)

Zmanjšanje angleškera premoženja v Ameriki

Lizbona, 26. nov. d. Kakor poroča londonski »Financial News«, so se do 1. septembra angleška dobroimetja v Zedinjenih državah zmanjšala od predvojnega iznosa 4483 milijonov dolarjev na 1527 milijonov dolarjev. Angleški finančni list napoveduje, da se po sedanjem izčrpanju britanskih dobroimetij v Zedinjenih državah do pričetka leta 1942 britanski kapital v Ameriki ne bo samo decelal izčrpal, marveč se bo Anglija v Zedinjenih državah še celo zadolžila za približno 580 milijonov dolarjev.

Ameriški Irci proti sodelovanju v vojni

New York, 26. nov. s. Pod pokroviteljstvom ameriškega odbora za irski nevtiralnost je bila včeraj tu velika protintervenционistična manifestacija, ki se je udeležilo 4000 Ircev. Zborovanje je sprejele resolucijo, ki je bila poslana Rooseveltu in v kateri se zahteva odstopitev polkovnika D. Donovan zaradi njegovega delovanja za vmešanje Irske v konflikt.

V izolacijskih krogih se še vedno vzdržujejo glasovi o ustanovitvi skupne politične stranke vseh glavnih eksponentov anti-intervencionističnih parlamentarnih skupin, ki naj bi nastopila s svojimi kandidati tudi pri parlamentarnih volitvah prihodnjega leta.

Evakuacija Japoncev iz Amerike

Tokio, 26. nov. d. Davi sta japonsko zunanje ministrstvo ter ministrstvo za promet in skupnem komunikacije objavila roke o potovanju japonskega potniškega parnika »Tatuta Maru« v Zedinjene države. Parnik »Tatuta Maru« bo odplul iz japonske luke Jokohama 2. decembra opoldne ter dospel 14. decembra v Los Angeles. Tu bo vkrcal japonske evakuirance, s katerimi bo 16. decembra odplul v luko Balboa v Panami, kamor bo dospel »Tatuta Maru« bržkone 24. decembra.

Obrambni ukrepi v Siamu

Bangkok, 26. nov. d. S kraljevskim odlokom je bila siamskemu ministrskemu predsedniku in vrhovnemu poveljniku siamskih oboroženih sil Luang Bipul Songramu poverjena direktna kontrola nad siamskim obrambnim ministrstvom. Siamski list »Suvamabhum« poroča v tej zvezi, da se siamska vlada bavi z načrtom mobilizacije vseh siamskih pomožnih sil, tako da bi bila država pripravljena pred vsakim presenečenjem. Pričujejo se, da bo več desetstotincev prostovoljcev uvrščenih v letalsko službo na območju Bangkoka ter drugih važnih

mest. Med prostovoljci bodo v glavnem zastopani letniki med 30. in 40. letom starosti.

Nova Zelandija za mir na Pacifiku

Sanghaj, 26. nov. d. Novozelandski ministri predsednik Peter Fraser je včeraj to-mačil zaskrbljenost novozelandskega prebivalstva, da bi se utegnila vojna razširiti na pacifiški prostor. V svojem govoru, ki ga je imel na banketu, prirejenem v počastitev posebnega britanskega odposlanca za Daljni vzhod ministra Alfreda Duffa Cooperja, je ministri predsednik Fraser naglasil, da si Nova Zelandija ne želi nobene vojne na Daljnem vzhodu. Dejal je da hoče Nova Zelandija živeti v miru s vsemi svojimi sosedi ter tudi želi svobodo vsem narodom, ki naj bi jim bil za jamčen prosti dostop do vseh surovin.

Mehiški sporazum z Washingtonom

Mexico, 26. nov. d. Mehiški zunanji minister Edvardo Suarez, ki se je snoči vrnil iz Washingtona, bo po tukajšnjih informacijah v petek poročal senatu o finančni pogodbi, ki jo je Mehika sklenila z Zedinjenimi državami. Sodi jo, da bo njegovo poročilo silno onemu, ki ga je podal zunanji minister Licencio Ezequiel Padilla na včerajšnji seji senata, ko je v 20 minutnem govoru obrazložil dogovore, s katerimi se urejajo odnosi med Mehiko in Zedinjenimi državami Vsebina njegovih izjavjanj ni v bistvu razkrila nič novega, marveč se je zunanji minister omejeval bolj na hvalisanje ameriških obrambnih priprav ter na zatiranje, kako ugodne razvaji si lahko Mehika obeta od pogodbe, ki jo je sklenila z Zedinjenimi državami. Seji na kateri je poročal zunanji minister Padilla je prisostvovalo tudi več južnoameriških diplomatov. Med drugimi so bili navzoči poslaniki Bolivije, Perua, Kolumbije in Guatemale. Posamezne pogodbe, ki jih vsebuje splošni sporazum med Mehiko in Zedinjenimi državami, so bile nato predložene v pregled posameznim komisijam.

Mexico, 26. nov. d. Mehiški parlament je na svoji včerajšnji seji sprejel predlog poslance Meraza Nevaresa, naj se predsedniku generalu Manueu Avil Camachoju v imenu mehškega prebivalstva in parlamenta čestita k pogodbi, ki jo je zaključil v Washingtonu, češ »da varuje ta pogodba čast mehškega prebivalstva in prinaša deželni mir.«

Turški list o sovjetskih izgubah

Carigrad, 26. nov. s. List »Ulus« objavlja pregled pečmesečnega bojevanja na vzhodnem bojišču ter poudarja, da so Nemci zadali vojni moči rdeče vojske hude udarce in povzročili izgube, ki jih ne bosta mogla nadomestiti niti ameriška pomoč, niti preostala sovjetska vojna industrija.

Carigrad, 26. nov. d. Kakor napovedujejo bo turška vlada energično protestirala v Moskvi zaradi torpediranja turškega parnika »Yenidje«, Verjetno je, da bo Turčija posegla zaradi te incidenta tudi po represalijah na ta način, da bo zaplenila sovjetske ladje, ki so se zatekle v razna turška črnomorska pristanišča. Oblasti nadaljujejo preiskavo, da se povsem točno ugotove okoliščine, v katerih je bil izvršen napad na turško ladjo. Turški tisk je pričel ogorčeno kampanjo proti krivcu tega napada, ki je zahteval smrt 12 turških mornarjev. Vzemirjenost turške javnosti je zaradi tega incidenta še nadalje povečala. Na univerzi v Carigradu so dijaki demonstrirali proti Sovjetski zvezi.

Čiščenje v španski falangi

Madrid, 26. nov. s. Službeni list objavlja odlok ministra, tajnika stranke, ki določa zaporo sprejemov in falango v bližnjih šestih mesecih ter daje navodila za izvršitev čiščenja v stranki, iz katere bodo izključeni vsi, ki se jim je navzlic pomanjkanju potrebnih pogojev posrečilo priti vanjo. Tako bodo iz falange izriniti vsi, ki so pripadali framskemu, komunistom, strankam španske ljudske fronte, separatističnim strankam ali pa so sodelovali v reči vojski kot prostovoljci. Razlog za izbris iz stranke bodo tudi obsodbe za navadne zločine ter razsodbe častnega razsodišča.

Optimistična presoja položaja Španije

Lima, 26. nov. d. Član posebne španske delegacije, ki se na povabilo perujske vlade mudi ta čas v Limi, polkovnik Iglesias, je tukajšnjemu listu »Prensa« podal izjavo, v kateri zelo optimistično presoja položaj Španije. Polkovnik Iglesias je sicer priznal, da ima Španija trenutno opraviti z raznimi težavami zaradi pomanjkanja nekaterih živil in surovin, pripomnil pa je, da tega ni kriva španska državljanska vojna, marveč sedanja evropska vojna, predvsem pa britanska blokada, ki pritiska tudi na Španijo, čeprav ni v vrsti vojujočih se držav. Polkovnik Iglesias je naglasil, da bi se bila Španija že davno opomogla od posledic državljanske vojne, če bi ne trpela od britanske blokade. Pripomnil je, da ne more biti nobenih dvomov, da Španija sedanjih trenutnih težav ne bi mogla premagati.

Hud potres

Berlin, 26. nov. d. Kakor poročajo iz raznih potresnih opazovalnih postaj, so potresomeri včeraj po vsem svetu zabeležili izredno močne potresne sunke. Na podlagi zabeležb nemških potresnih opazovalnic na Königstuhl in v Jeni je bilo mogoče ugotoviti, da je bilo ognjišče tega silovitega potresa oddaljeno kakih 3000 km ter da je bilo verjetno nekje na Atlantiku v višini Azorskega otočja. Tamkajšnje področje je pogosto prizorišče tektonskih potresov. Iz severnoameriških potresnih opazovalnic javljajo, da spadajo tamkaj zabeleženi potresni sunki med najmočnejše, kar jih je bilo kdaj registriranih v ameriških potresnih opazovalnicah.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 26. nov. d. Včeraj je več britanskih letal poizkušalo v zgodnjih popoldanskih urah preleteti belgijsko obalo. Nemško protiletalsko topništvo je pet britanskih letal sestrelilo.

Berlin, 26. nov. d. V okviru oboroženih izvidniških akcij so posamezna nemška letala preteklo noč napadla nekatere luke v južnem in jugozapadnem delu britanskega otočja ter neko letališče. Preteklo noč je nemško protiletalsko topništvo sestrelilo dve britanski letali, ki sta skušala preleteti ozemlje zasedene Francije.

Vojna na morju

Berlin, 26. nov. s. Nemška uradna poročevalska agencija doznavo, da je na Atlantiku potopila nemška podmornica angleško križarko »Dragon« (4850 ton). Posadka na križarki je štela 463 mož.

Smrt bivšega predsednika čilske republike

Santiago, 26. nov. s. Notranji minister je uradno obvestil, da je včeraj ob 13.00 urah predsednik republike Chile Pedro Aguerre Ciarda. Kakor znano, je predsednik 10. t. m. podal ostavko iz zdravstvenih razlogov. Pokojnik je bil star 63 let.

Ponesrečen načrt o vsearabski konferenci

Carigrad, 26. nov. d. Kakor poročajo iz Kara, je padel v vodo britanski načrt po sklicanju posebne vsearabske konference na kateri naj bi razpravljali o nekakšnih arabskih politični uniji. Sondiranja z britanske strani namreč niso dala ugodnih rezultatov. Tako smatrajo v Egiptu, Siriji in Libanonu, da sedanji čas nikakor ni ugoden za nekakšno od Anglije zaželeno arabsko zvezo. Kar se tiče Iraka, Transjordanja in Palestine pa je bilo na podlagi zbranih informacij lahko spoznati, da arabski elementi v teh pokrajinah nič kaj prijazno ne gleda na to, da bi bil Kairo izbran kot mesto razgovorov.

Konferenca držav bližnjega vzhoda

Aden, 26. nov. s. Po poročilih iz Kaira se je tam pod angleškim predsedstvom pričela konferenca vseh držav Bližnjega vzhoda, ki so pod nadzorstvom Velike Britanije da bi proučila predvsem težavno vprašanje prehrane. Angleški minister za Bližnji vzhod Lyttleton je izjavil, da se bodo morale vsi države Bližnjega vzhoda omejiti v potrošnji, znano pa je, da vse do sedanja omejitve v Egiptu, čeprav so bile zelo obsežne, niso k ničemu pripomogle.

Podaljšanje delovnega časa v Bolgariji

Sofija, 26. nov. s. Po vladni odredbi je bil delovni čas v vseh podjetjih, ki proizvajajo vojne potrebščine, podaljšan od 8 na 10 ur. Vlada je včeraj s posebnim ukazom prepovedala Židom, da bi imeli vodilna mesta v industrijskih podjetjih.

Zatiranje oderuštva na Portugalskem

Lizbona, 26. nov. s. Portugalske oblasti z največjo energijo zatirajo zvišanje cen in objavljajo dan za dnem nove sezname kršilcev uradnih cen. Tudi današnji listi objavljajo imena 90 trgovcev, ki so bili obsojeni zaradi nedopustnega zvišanja.

Omejitev porabe elektrike v Franciji

Pariz, 26. nov. s. Oblast je predpisala razen že znanih do sedanjih omejitev še nove omejitve v potrošnji električnega toka. Dvigala so ukinjena v vseh hišah, ki imajo manj ko 4 nadstropja. Prav tako bodo prenehala delovati avtomatska stopnišča v velikih trgovskih hišah. Trgovine bodo smeje biti razsvetljene samo od 10. do 17.

Korporativni sistem v Hrvaški

Berlin, 26. nov. d. Poglavnik hrvatske države dr. Ante Pavelić je napovedal uvedbo korporativnega sistema v svobodni hrvaški državi. Organizirane bodo stanovske korporacije, ki bodo združevale po enakimi pogoji uradnike, delavce, obrtnike itn.

Val mraza v Sanghaju

Sanghaj, 26. nov. u. Val mraza je v Sanghaju te dni zahteval na stotine žrtev. Med drugimi je od mraza pomrlo 250 kitajskih borečev. Med njimi je bilo okrog 100 otrok. Borači so se zatekli v neke votline blizu Sanghaja, kjer so jih našli že vse mrtve. V okolici Sanghaja vlada velika beda in oblasti so v skrbeh, da bi mraz ne zahteval še nekaj tisoč žrtev.

Živilski trg v Mostah

Ljubljana, 26. novembra. Na željo, ki so jo izrazile zastopnice gospodinj pri seji za določitev najvišjih cen, bo mestni tržni urad že v sredo 3. decembra odprl začasni živilski trg v Mostah na prostoru med lekarno Gartsu in ljudsko šolo na Zaloški cesti. Tudi za ta trg bodo seveda veljali enaki predpisi kot na živilskem trgu na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu, da bodo prodajalci prodajali svoje blago od jutra pa do 12 ure, predvsem bodo pa veljali tudi vsi predpisi, da bodo morale biti vidno označene cene pri vsem blagu, enako bodo pa najvišje dopustne cene morali upoštevati tako prodajalci kot kupovalci. Že danes opozarjamo vse pridelovalce zelenjave, povrtnine in poljskih pridelkov ter drugih živil z vzhodne strani Ljubljane in njene okolice, naj svoje pridelke postavijo na prodaj na novem živilskem trgu v Mostah, da bo trg vedno dobro založen z najraznovrstnejšim blagom. Mestna občina je pa z novim živilskim trgov v Mostah gotovo ustregla posebno delavstvu in vsem drugim stanovcem vzhodnega dela Ljubljane, ker bodo imeh v svoji bližini dosti veliko izbiro in gotovo tudi primerne cene, saj tudi ta stran Ljubljane pridelava prav mnogo odlične zelenjave in druge povrtnine. Gospodinj nam ne bo treba pač hoditi na Vodnikov trg ter ne bodo več izgubile časa, ker se bodo le malo zamudile pri nakupovanju na živilskem trgu v Mostah.

Obnovite naročnino!

Gospodarstvo

Disciplina kupecev

Omejitve, ki jun nalaga vojna pri potrošnji, zahtevajo tudi upoštevanje in disciplino pri kupcih, kar je važno zlasti v detajlni trgovini. Fašistična konfederacija trgovcev je zaradi tega dala tiskati poseben lepak, ki mora biti nameščen v vsaki trgovini. Pod naslovom »Vsak kupec naj misli na to« opozarja ta lepak na 7 najvažnejših točk, ki se jih morajo držati kupci in prodajalci pri nakupu življenjskih potrebščin. Lepak poziva k pameti in vzdržljivosti na obeh straneh. Trgovec ne sme več prodati in kupec ne sme več kupiti, kakor nujno potrebuje. Trgovec mora odkloniti prodajo večje količine blaga onemu, ki ima več denarja, ker bi to šlo na škodo manj premožnim, ki ne morejo imeti doma zalog. Strogo se obrača lepak tudi proti kopičenju živil in življenjskih potrebščin: »Kdor kopiči zaloge, je izdajalec, ker škoduje narodu in za slabi.« Trgovci morajo normalno postreči predvsem starim in znanim strankam. Končno poziva lepak na potrebo vljudnosti na obeh straneh, ker mora narod v vojni prevzeti nase vsako žrtev.

Gospodarske verti

— Oddaja debelih svinj in prašičev za zakol v okolihu z dogoni v Ljubljano. Vsi, ki bodo imeli rejne prašiče za prodajo, naj jih v ljubljanski občini naznanijo mestnemu gospodarskemu uradu v Beethovnovi ulici št. 7-II. vrata 35. v drugih občinah pa pri svoji občini. Na podlagi teh prijav bodo potem določeni dogoni in prevzemi prašičev na klavnicah v Ljubljani podobno kakor pri dogonih goveje živine. Ker bo glavna oddaja meseca decembra oddaje prijave čim prej v Ljubljani komisijonariju za dogone goveje živine in prašičev ob torkih in sobotah med uradnimi urami od 10 do 12 ure v mestnem gospodarskem uradu. Obenem spet opozarjamo obveznike za oddajo goveje živine, da si opekrebje oziroma pripravijo primerne živali za kritje obveznosti, označene na dobljenih belih listih za prihodnje poldnevne mesece, ker je bila vsaj manjšim obveznikom ta oddaja leseni nekoliko odložena. Manjši naj skušajo kriti obveznosti tudi z medsebojno pomočjo s skupno oddajo kolikor si posameznik raje ne pridržijo ostanka za prihodnje leto, ter z oddajo telet. Neobveznikom je pa mogoče oddati žival v dobro kakega obveznika samo, če odda žival na ime obveznika. V katerem mesecu do junija pa posameznik želi kriti obveznost, naj tudi čim prej naznani v Ljubljani pri navedenem uradu med uradnimi urami, v drugih občinah pa na svoji občini. Manjši obveznike opozarjamo predvsem na dogon telet, ker bodo sicer težko kriti obveznosti, dosedanjih dogon telet je pa premaljen.

— Za zakol prašičev v sil je treba po predpisih, objavljenih v »Službenem listu« 15. oktobra t. l. predložiti Prevodu veterinarsko potrdilo. Ta veterinarska potrdila bodo po pregledu prašičev izdajali veterinarji mestnega tržno-veterinarskega urada, kamor se je treba obrniti med uradnimi urami, torej lahko vsak delavnik od 8. do 14., ob nedeljah pa od 9. do 13. ure.

— Racioniranje živil pri težakih. Skoro v vseh državah, kjer so živila racionirana, dodeljujejo delavcem in zlasti težakom večje količine živil, kar način njihovega dela zahteva boljše prehrano. Težko pa je določiti, katerega delavca je smatrati za težaka, in odgovoriti na vprašanje, kako naj se razlikuje težko delo od lahkega dela. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, so sedaj v Nemčiji postavili načela, da je smatrati za težaka delavca, ki potroši na dan več kakor 3000 kalorij. Za posamezne kategorije delavcev je treba potrošnja kalorij za fizično delo določiti s poskusi in za vsako kategorijo vzeti povprečje. Seveda pa pri tem ni upoštevana individualna različnost dela pri posamezniku, kajti potrošnja kalorij za fizično delo je pri posamezniku ne glede na težavnost dela različna. Zato smatrajo v Nemčiji mejo 3000 kalorij kot splošno navodilo za presojo težavnosti dela v zvezi z racioniranjem živil. Podrobna načela o tem vprašanju je sestavil prof. Lehmann z Instituta cesarja Viljema za delovno psihologijo. Prof. Lehmann je vrhu tega postavil načela, po katerih naj se racionalizira delo težakov.

— Ceniki za kavine nadomestke. Združenje trgovcev za Ljubljansko pokrajino obveščata trgovce z živilii, da so ceniki za kavine nadomestke v pisarni Združenja na razpolago. Cenik mora vsak trgovec izobesiti v svoji prodajalni.

— K ustanovitvi družbe »Oskrba z energijo, Južna Štajerska« objavlja »Kölnische Zeitung« članek, v katerem med drugim navaja, da je formalno-pravni prevzem premožnega in nepremičnega premoženja Trboveljske premožnostne družbe, Elektrarne Fala, naprav Kranjskih deželni elektrarn ter državnega rudnika Velenje po novi družbi zaključen. Navzlic temu so v teku pogajanja, da se izplačajo dosedanjim lastnikom in obligacij prevezitih družb. Zlasti pri Trboveljski premožnostni družbi to izplačilo ne bo enostavno. Znaten del delnic te družbe je v Avstriji, in sicer pri dunajski Länderbanki, ki ima večji paket delnic, medtem po so ostale delnice razdeljene na večje število delničarjev. Za prijavo denarnih zahtev je bil kakor znano določen rok do 1. septembra. Delnice Elektrarne Fale pa so v rokah družbe Schweizerische Elektrizitäts- und Verkehrsgesellschaft (prej Elektrowerte AG Basel).

— Omejitve proizvodnje mlečnih izdelkov na Hrvaškem. Hrvatski trgovinski minister je izdal naredbo, po kateri je predelava in prodaja mleka in mlečnih izdelkov vezana na posebno dovoljenje, za-jednaka mlekar in mlekarjski združenja pa razdeli razpoložljivo količino mleka in mlečnih izdelkov na posamezna potrošna področja in prodajalce. Z isto naredbo so izdane tudi omejitve glede izdelovanja sira. Mlekarne in mlekarke zadruge smejo izdelovati samo poltrdi, enotni sir (trapistovski), ki sme imeti le 20% maščobe. Za izdelovanje ementalnega sira pa določijo, da bo mlekarstva zajednica z odobrenjem trgovskega ministrstva določila posameznim mlekarjem in združenjem omejen kontingente mleka. Mleko, ki se uporablja za izdelovanje ementalnega sira, mora imeti 3,2% maščobe. Mleko za izdelovanje enotnega trapistovskega sira se

mora posneti in smetana predelati v maslo. Izdelovanje kakršnih koli drugih vrst sira ni dovoljeno.

— Tipiziranje čevljev na Hrvaškem. Iz Zagreba poročajo, da pripravlja hrvaška vlada ukrepe za tipiziranje čevljev, zlasti za delavce in kmete. Ti čevlji se bodo smeli prodajati le po enotnih cenah. Razpoložljivo usnje pa bo v prvi vrsti dodeljeno za proizvodnjo takih čevljev.

— Novi madžarski kovanci iz jekla. Pred dnevi so na Madžarskem prišli v promet novi kovanci po 20 vinarjev. Ti kovanci so iz jekla in so preluknjani. Istočasno so pričeli jemati iz prometa kovance iz niklja po 50, 20 in 10 vinarjev.

— Omejitve avtomobilskega prometa na Madžarskem. Madžarska vlada je pred tedni znatno poostrela predpise o omejitvi prometa z osebnimi avtomobili, kakor tudi prometa z avtobusi. Zaradi tega so se zlasti v Budimpešti pojavile prometne težkocne. Na cestah so se po dolgih letih zopet pojavili izvoščiki. Neko podjetje pa je napovedalo, da bo za poskus dalo v promet 100 biciklov s prikolicami, ki bodo stavljeni v promet namesto taksijev.

— Rezultati lpskega jesenskega veleselma. Propagandni svet za nemško gospodarstvo objavlja, da je bilo na jesenskem ipskem veselju 117.184 poslovnih obiskovalcev, od tega 5516 iz inozemstva (104 obiskovalci so prišli izven Evrope). Kupčijske zaključke je na veselju sklenilo dve tretjini obiskovalcev, in sicer za 232 milijonov mark, od tega odnada 29 milijonov mark na izvozne kupčije.

— Nemški trgovinski urad v Beogradu. Dne 15. t. m. je prišel v Beogradu poslovati nemški trgovinski urad, ki je podrejen generalnemu pooblaščenca za gospodarstvo v Srbiji. Ta urad ima nalogo posredovati v zvezi z vprašanji in naročili nemških tvrdk, ki se nanašajo na kupčijske posle s Srbijo. Urad bo na razpolago tudi srbskim tvrdkam, ki so zainteresirane na trgovinskem prometu z Nemčijo.

— Naknadna zamenjava dinarskih bankovcev v Srbiji. Srbska narodna banka je zaradi izrednih razmer dovolila, da se lahko stari dinarski bankovci po 50, 10 in 20 diner zamenjajo do konca novembra, in sicer predvsem v Obrenovcu, Valjevu, Zaječarju, Negotinu, Kruševcu, Požarevcu in Cupriju.

— Španska žitna produkcija se je letos znatno dvignila. Odkar je bila v Španiji zaključena državljanska vojna, je Španija letos prvokrat zabeležila letino, ki bo omogočala najnujnejšo preskrbo prebivalstva s krušnim žitom. Posledice državljanske vojne je Španija le polagoma prebolela. S pšenico posejana površina je znašala pred državljansko vojno okrog 4,5 milijona hektarjev, v letu 1939 in 1940 je dosegla le okrog 3,5 milijona hektarjev, letos pa se je dvignila na 3,85 milijona hektarjev, pri čemer pa še vedno zaostaja v primeri z dobo pred državljansko vojno za preko 10%. Znatno večji pridelek pa letos ni samo posledica povečane površine, temveč je predvsem posledica izredno ugodnih vremenskih prilik, saj je pridelek v primeri z lanskim letom narasel kar za 46 odstotkov. Španija je v letih 1931-35 pridelala na leto okrog 43,6 milijona metrskih stotov pšenice, leta 1939 je znašal pridelek le 28,7 in lani komaj 21,6 milijona metrskih stotov, letos pa se je dvignil na 31,4 milijona metrskih stotov. Tudi pridelek ostalega žita je znatno boljše. Tako je letos Španija pridelala 17,3 milijona metrskih stotov ječmena (lani 14,0), 4,9 milijona metrskih stotov rži (3,5) in 5,6 milijona metrskih stotov ovsa (4,7).

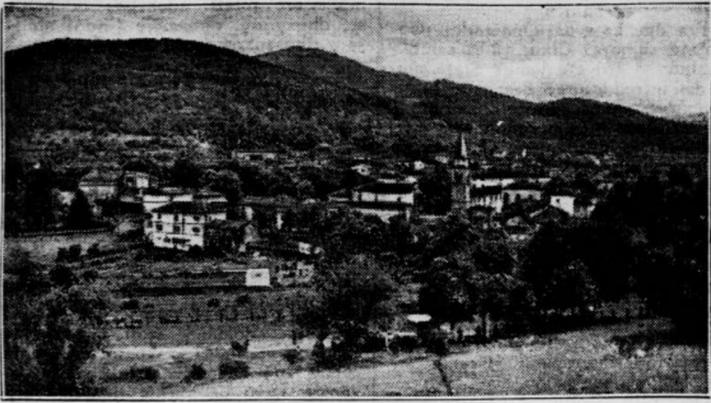
— Navzile slabi letni ima Kanada ogromne presežke pšenice. Kanada je imela lani izredno dobro pšenično letino, ki je dala 551 milijonov bušijev pšenice, obenem pa so se izvozne možnosti skrčile na minimum, kar je dežel povzročilo velike težkocne in je pretežni del lanskega izvoznega presežka neprodan. Letošnja letina je sicer mnogo slabša in je dala le 303 milijone bušijev pšenice, kar pa znatno presega lastno potrebo, tako da se bo neprodan izvozni presežek navzile slabi letini še nadalje povečal.

— Zakasnitev jesenske setve v Banatu. Iz Velikega Beckereke poročajo, da se je letos letina koruze zakasnila, kar je imelo za posledico, da se je zakasnila tudi setev pšenice, ter se je pšenico običajno na poljih, kjer je bila prej posejana koruza. Potem pa je prišlo neugodno vreme, ki je oviralo dela na polju. Zato so oblastva izdala potrebne ukrepe, da se še pred zimo pospeši setev pšenice, zlasti ker obstoja namera, da se v prihodnjem letu površina, posejana s pšenico, poveča za 30 do 40%.

Rusi so nezadovoljni z angleško pomočjo

Budimpešta, 26. nov. s. Sem je prišla vest o hudih nasprotjih, ki so se pojavila v angleško-sovjetski mešani vojaški komisiji v Teheranu, katere naloga je, da nadzoruje angleške in ameriške dobave Rusiji. Kakor poroča list »Budapesti Ertesito«, so sovjetski člani komisije izrazili svoje nezadovoljstvo zaradi nezadostnosti angleške in ameriške pomoči, s katero so Rusi računali spričo obljub njihovih prijateljev, ki so celo določili čas, do katerega bodo njihove dobave prispele. Isti delegati so nadalje izrazili svoje kritike glede na zavlačevanje dobav, ki je po njihovem mnenju pripomoglo k neuspehom sovjetske vojske v južnem odseku vzhodnega bojišča. Sovjetski delegati so predložili celo seznam iz Anglije in Zedinjenih držav obljubljenih potrebščin, ki bi morale dospeti že pred dvema tednoma, pa doslej še niso bile dobavljene niti niso na potu. Isti delegati so nadalje izjavili angleškim predstavnikom in takozvanim ameriškim opazovalcem, da zahtevajo jasen odgovor glede na rok obljubljenih pošiljk, nakar so baje angleški in ameriški predstavniki odgovorili samo z dviganjem ramen. Angležji pa so s svoje strani obtožili sovjetsko vrhovno poveljništvo nespособnosti. Vodja britanske delegacije je baje izjavil, da bi bila spričo vojaških neuspehov Sovjetske zveze v zadnjih dneh sleherna pomoč Anglije neuporabna. Po mnenju angleških strategov je treba pa-dac Rostova pripisati nespособnosti sovjetskega poveljništva, ki ni poskrbelo za uspešno obrambo te važne postojanke.

Poezija burje, sejmov in terana

Pogled na Sežano

Trst, sredni novembra
Vzhodni del kraškega ozemlja v odjem
smislu predstavlja neke vrste prehodno ob-
liko k tisti kraški pokrajini, ki ji pravimo
Pivka. Ime je dobila po reki Pivki.
Kakor je ponosni Komen središče Komen-
skega Krasa in kakor so romantične Du-
tovlje z rajskim Tomajem v prirodnem
osrčju kraške zemlje, tako ima tudi ves
ostali del Krasa svoje mične, prijazne pre-
stolnice. Vsaka od njih ima svojo posebnost,
zanimivost in privlačnost. Tako ima
takozvani Zgornji Kras svojo prestolnico
v Sežani; Pivka pa ima prav tako
svoji čedni metropoli, ki ju obkrožata Piv-
ška planota s postojnsko kotlino ter Re-
ško (timavsko) gričevje. V središču prve
je svetovno znana Postojna, metropo-
la ob Reki in Bistrici pa je prelepa
Bistrica s Trnovim (Villa Nevo-
so).

Zemlja in človek

K navednim ličnim, pomembnim naselbi-
nam teži po zgodovini in prirodnih zak-
nih zemlja, ki terja mnogo pozornosti, truda,
pa tudi zdravega čuta za dobro, pametno
gospodarstvo. Priroda je tudi tukaj
oblikovala človeka po svojem kovu ter
ustvarila med zemljo in njim odnos na-
vezanosti, vkorenjenosti. In tako se do-
gaja, da prirodni pojavi ter prilike ta od-
nos poslabšujejo ali popobšujejo.

Letos so bili ti odnosi na sredini dobre-
ga in slabega. Trud v borbi z zemljo ni bil
tako poplacen, kakor bi bil nemara zaslu-
žil. V sežanskem okolišju so imeli leto-
sno glede žita, krompirja in fižola srednje
dobro letino. Z znanim sežanskim teranom
je bilo bolj slabo. Letos bo, kakor zatrju-
jejo strokovnjaki, malo več ko četrtina obil-
čajnega pridelka. Rosa je mnogo škodovala
pa tudi druge okoliščine. Pač pa je bila
krma precej dobra in tudi obilna, kar velja
še posebej za ovčavo. V področju ob Reki
in Bistrici okoli Bistrice in Trno-
vega so imeli tudi srednje letino. Krompirja
so izklopali ponekod komaj za polovico,
mestoma velja to tudi za žito. S koru-
zo in fižolom je bilo več sreče. Glede sadja
je bilo tudi slabo, kar velja predvsem za
jabolka. Sliv, češnjak, po katerih slov vsa
ta okolica, pa ni bilo čisto nič. Tako so
sadjarji precej prizadeti, zlasti znana na-
selbina Čelje, kjer so doma izvrstni
specialisti v zganju silovkve, saj hodijo
sem po izobno silovko od blizu in daleč.
Okoli Postojne je bila krma dobra,
zlasti ovčavo, čečim ni bilo sadja (jabolk)
skoraj nič, ker je sponladanski mraz po-
moril cvetje. Turščica je bolje uspevala;
v postojnskem okolišju jo v zadnjem letu
zelo obrabljajo. Tudi krompirja in fižola
je bilo precej, pri žitu je bil srednji pri-
delek. S sadjem je bilo letos tudi okoli
Košane bolj slabo. Češnjake, ki sicer od
okoli sijajno rodijo, so odpovedale, pač pa
je bilo boljše s krompirjem, fižolom in kr-
no. V splošnem slikčen položaj je tudi v
okolišju Sv. Petra na Krasu.

Topel, prirodni odrev tega odnosa
med zemljo in človekom se čuti v vseh ozir-
ih v posameznih naselbinah središčih te
pokrajine.

Sežana — sv. Suzana

Po lepi legi, sejnih, deloma tudi buril
in teranu slov Sežana (Sesana), metropo-
la Zgornjega Krasa. V okolici razvita
živinoreja je dala Sežani znamenite sa-
čanske sejme in meštarje, teran dobro
voljo, burja zdravje in odpornost, zgo-
dovinska cesta iz dobe Karla VI. pa furman-
sko romantično. Sežana uživa upravičen slo-
ves ene najlepših naselbin v vsej Tržaški
in Goriški pokrajini. Ob široki, asfaltni
cesti se širi Sežana, sedež raznih lokalnih
oblastev, sodnije, davkarije, občine, ki šte-

je več ko 3600 prebivalcev, ter oddelka
karabinerjev. Ponaša se lahko s številni-
mi lepimi zgradbami, med drugim vzbuja
že od daleč pozornost veliko, sodobno ure-
jeno večnadstropno poslopje ob vznožju
zgodovinskega Tabora, ki ga je bila zgra-
dila fašistična organizacija. Sem prihaja
letovat decu iz raznih delov države. Se-
žana, ki je naselbina podjetnih, solidnih
trgovcev ter obrtnikov in vzornih gospo-
darjev, je znana tudi kot priljubljeno leto-
višče Tržčanov, ki jih je vsako poletje
precej. Pa tudi gostilne je polno, ne samo
zaradi letoviških gostov, ampak tudi
zaradi več ko 24 sejmov, ki jih je vsako
leto v Sežani. V tem pomenljivem sejm-
skem središču, kamor spravljajo na sejme
konje, prašiče in govedo nele iz okolice in
Furlanije, ampak tudi iz delov nižje Ita-
lije, mrgoli meštarjev, ki imajo po se-
žanskih oštarijah mnogo besede pri skle-
panju kupčij, pa tudi prava vedrost fur-
manov; slednjih je precej skopelo in z nji-
mi vred tudi furmanske romantike, ko je
zdržala leta 1857, mimo Sežane železnica.
Odkodovana pa je bila po drugi strani z
lepim, slajnim razmahom na škodo bližnje
zgodovinske Lokve, ki je svojčas uži-
vala položaj Sežane, pa je bila po sil raz-
vojnih prilik potisnjena v ozadje.

Tako živi in se razvija lepa Sežana, po-
sejana med Taborom, kjer so še preostanki
trdnjave, preraščeni z borovjem, Planino
in Sedavnikom (sedlo; Monte Murato), ki
je ves vrazji zaradi burje in od koder je
krasen razgled tja do Barbane, Gradeča in
proti Furlanski ter Beneški ravnini. Jeziko-
slavci pa so se od nekaj zanimali za iz-
vor krajevnega imena Sežane. Pod Taborom,
ki je visok 484 m, je bilo nekoč Gra-
dišče. Tukaj se je pričela rast naselbine,
ki se je prvotno nazivala Građišče; pozneje
s dela sta bila Vas in Britof. V teku raz-
voja pa sta dobila Britof in Vas ime Se-
žana. Štoľov očekac, ki je bil poslednji
avstrijski župan v Sežani in prvi župan
po italijanski zasedbi leta 1918., mi je pri-
povedoval, da so našli pri podiranju neke
sežanske hiše med stropom in podom sil-
ko sv. Suzane. Tudi me je opozoril, da je
bila nekoč v Sežani kapelica sv. Suzane,
po kateri je dobila polagoma naselbina svoj
naziv. Sv. Suzana je postala zaščitnica in
prilpničnica silkovite naselbine pod Taborom,
ki je prejela nazadnje po njej tudi
svoje ime.

Sežanski rod, ki ga najdeš povsod

Kleni sežanski rod prabna slavo Sežani,
njenemu zdravju ter dobremu imenu. Fir-
mer zdravja in plodne sile je ugledni što-
ľov sežanski rod. Štoľov očekac je pono-
sen na svoj rod. Obraz mu žari veselja in
ponosa, ko pripoveduje o svojih sedmih
bratih. Starši so vseh osem sinov zgledno
dobro vzgojili. Življenje jih je razteplo na
vse strani. Štoľkija je v množičih ter plo-
dečih se rodbinah izvrstno opravila svoj
posel. V nekaj desetletjih se je strnil šte-
vilen rod vnukov in pravnukov. In danes
pripoveduje štoľov očekac v Sežani o rodu
osmih bratov štoľov, katerih rod najdeš
povsod, kamorkoli se obrneš. Zasadnje je
v vseh smereh, svojemu rodnemu kraju
Sežani pa dela čast ter pomaga širiti nje-
gov sloves.

Kjer neha zoreti teran

Zanimive so okoliške naselbine, vsaka
ima svojo posebnost. Tod okoli zori tudi
teran, sežanski teran. Njegova meja gre
do Merč in Kazelji ter Štorji, kjer je
v tamošnji bližini potekala stara kranjska
meja. Tako so se tedaj skladali mejni
kižer in deželni mejni, kjer je teranu

dano uspevati in zoreti. Pa tudi zgodovinske
šmarje in prijazne dane sta zna-
ni središči sežanskega terana, ki sicer ni
nima tako odličnega bukeja kakor tomajski
ali dutoveljski in tudi tako močnega okusa
ne kakor komenski; toda njegova osvežu-
joča sočnost in polnost ne zaostajata za
njunima. V šmarjah je starinska cerkev,
poleg cerkve je bilo več stoletnih lip, ki so
se porušile od starosti. Ostali sta še dve
kot pomnik iz davnine, ko so se kraševski
gospodarji zbrali pod njimi ter kramljali
o svojih zadevah. Pri Orleku, kjer je
visoko skalovje in kjer so se bili nekoč
ugnezidili orli, je znamenita dolina Dra-
ga. Pa tudi Gosenje in Brkinje
imajo svoj sloves, prav tako žirje, kjer
je doma ugledna rodbina Kocjanova,
katere početki segajo v čas pred več ko
šest stoletji. Povsod tod se peča marljivo
ljudstvo s kmetijstvom, živinorejo in vi-
nogradništvom, s sadjarstvom pa manj iz-
vemski nekatere breskvine nasade in hr-
ške. Po sežanski okolici so tudi razne pod-
zemne votline, jame in globine. Tik ob
železniški progi se širi nekako na sredini
med Sežano in Divačo zgodovinski
Povir z razvalinami zgodovinskega Ta-
bra.

Rokovnjač Jurij Skobec in njegovi

Sežanska poezija in romantika se nista
ustavili niti pred kriminalom starodavne
preteklosti. O tem prica podoba rokovnjač-
kega kolovodje Jurija Skobca, ki je ostala
živo v spominu Sežančanov ter okoličanov.
V neki sežanski oštariji je za meštarju,
ki sem se z njim seznanil, razvezal jezik,
da je pričel pripovedovati o Juriju Skobcu
»Vi Kranjci,« je menil, »ste prepričani,
da je samo pri vas doma tip kakšnega Ha-
ceta. Menite, da ne vemo zanj? Mi vse
vemo. Dvomim pa, da ste poučeni o tem,
da je v preteklosti strašila po sežanski
soseski njegova izpačena predpoda. Ja,
tam na Betnjaku so se bili vgnezdili rok-
ovnjači. Po cestah in stezah so prežali, po
skalnih so se skrivali in potikali. Jurij Sko-
bec pa je bil njihov povečnik. Ta rok-
ovnjaška mrcina je imel svoje posebne muhe.
Nakradli so skupaj, kar se jim je zdelo
vredno. Nemalekrat so obdarovali revnejše
kmete, v katerih kočeh so se bili zatekli. Je
pa naneslo včasih tudi tako, da ni bil niko-
dar varen pred rokovnjači Jurija Skobca.
Strah in trepet se je bil nasedel po vsej
okolici Betnjaka. Toda minilo je tudi to.
Ko je bilo konec povečnika, se je razbe-
žala tudi njegova pregrešna, roparska dru-
ščina. Mir je bil spet po naši okolici. Je
burja je še ostala, ki pridirja tam s Sedav-
nika in Planine.«

Odkritja med rastlinstvom na Balkanu Odprava nemških botanikov jeopravila 10.000 km dolgo pot

Pogled na Korabsko skupino

Pred mesec smo poročali, da je
krenila na Balkan posebna nemška
odprava, da razišče ondotno rastlin-
stvo. Zdaj poročajo nemški listi na-
slednje o njenih uspehih:

V vzglednem sodelovanju znanosti ter
nemškega in italijanskega vrhovnega po-
veljstva je odprava v centralnem gorskem
masivu Balkana raziskovala zadnje me-
odotno rastlinstvo in se je zdaj vrnila v
Berlin z obilnim znanstvenim plenom. Pri
raziskavah pokolenja kulturnih rastlin je
znanost lahko ugotovila, da je treba pose-
ne kulturne rastline iskati na posameznih
področjih, med katere spada tudi orednji
gorski masiv Balkana, ki je bil doslej še
slabo raziskan, ker je zelo težko dostopen
in ker je bilo nanj težko priti zavoljo bli-
žnje meje med Albanijo, Grčijo in bivšo
Jugoslavijo. Ko pa so nemške in italijanske
čete zasledile te kraje, je lahko šla komisija
na delo.

Ze 30. junija 1941 je šla odprava na pot.
Vodil jo je dr. Haas Stubbe z zavoda za
biologijo v Berlinu-Dahlemu, z njim pa so
bili: prof. dr. Markgraf z berlinskega bota-
ničnega muzeja, docent dr. Freisleben z za-
voda za rastlinstvo v Halleu in dr. Hoff-
mann z zavoda za raziskavo rastlinskih
vrst v Münchebergu. Naloga odprave je
bila predvsem ta, da zbere posebno redke
kulturne rastline in da jih prinese v Nem-
čijo zavoljo nadaljnje gojitve. Nadalje so
raziskovalci iskali dotlej neznanu rastlinje.

Za vožnjo so jim služili trije osebni avto-
mobili in velik tovorni avto. Pot je držala
predvsem v Solun in od tam v Vermosko
pogorje, kjer so bile prve temeljite rastlin-
sko-zemljepisne raziskave. Potem je kreni-
la odprava proti ugučez Lariso v Voloski
zavali, od tod pa vzdolž gorate zapadne
obale srednje Grčije čez Triaklo in povprek
čez Pindsko pogorje do Janine, Tu so se
znanstveniki utaborili in začeli raziskovati
Pindsko pogorje. Nekateri izmed njih pa
so potovali še dalje čez Korico v Albanijo
in mimo Ohiidskega jezera proti Draču in
Tirani. Pri tem so raziskali manjša pogorja,
nakar so se vrnili in je celotna odprava kreni-
la v pogorje Korab.

Ko je bila raziskava zaključena, so se
znanstveniki vrnili v Nemčijo in so pri-
nesli s seboj najrazličnejše rastline, pred-
vsem pa zanimive oblike pšenice, kakršne
doslej še niso poznali. Odkrili so čisto novo
primitivno vrsto pšenice in so razskali
področja, koder najbolj uspeva. Vsega sku-
paj so preizkusili kakih 2600 semen, mnogo
rastlin pa so prinesli svežih, suhih ali stis-
njenih, da jih zdaj doma v zavodih natan-
čneje raziskujejo. Celotna odprava je pre-
merila vse skupaj kakih 10.000 km, deloma
po težko dostopnih planinskih pokrajinah.
Uspehi odprave so, kolikor se da, že zdaj
predstili, zato zelo pomembni za nemško
rastlinogojstvo, ker so mnoge odkrite ras-
tline zelo odporne proti suši in mrazu in
najbrž tudi neobčutljive zoper bolezni, ki
tako močno napadajo in pokončujejo nem-
sko rastlinstvo. Nemški znanstveniki bodo
zdaj križali različne domače rastline z
onimi z Balkana, da dobijo nove vrste, ki
bodo odpornejše. Tako upajo, da bo nem-
sko kmetijstvo in nemško prehranjevalno
gospodarstvo imelo še lepe dobičke od kri-
žancev Balkana in Nemčije.

Andreja Šarabona poslednja pot

Ljubljana, 26. novembra.
Sredi mračnega poznojezenskega popo-
dneva je včeraj Ljubljana spremlila ve-
trgovca Andreja Šarabona na njegovi po-
slednji poti iz hiše žalosti na Hrvaškem
trgu na pokopališče pri Sv. Križu. Na pragu
pokojnikovega doma je nasprej šentpetrski
župnik Košmerl ob asistenci treh duhov-
nikov opravil prve pogrebne molitve. Nato
pa je predsednik Trgovskega podpornega
društva Merkur, dr. Fran Windischer, iz-
rekel globoko občutene, v srce segajoče
poslovilne besede.

Slavil je pokojnikovo delavnost in pod-
jetnost, saj je bil njegov dom hiša več ko
polstoletnega dela. Bogato obdarjen od bo-
ga, je Andrej Šarabon dosegel velike uspe-
he, da ga s požno pravico štejemo med
prvake med našimi gospodarji že od nje-

govih moških let. Z zgoščeno pridnostjo je
dvigal mlado trgovino na višino najmočnej-
šega kupčijskega podjetja na naših tleh,
ki uživa sloves in zaupanje brez pridržka.
Mojstrska je bila šola v njegovem podjetju
za naša naraščajoča čigar prid in blaginja mu
je bila zvesto pri srcu kakor dobremu očetu.
Z lastnim delom čez glavo zagnan pa se
je pokojnik rad odzival zaupanju svojih
tovarišev ter je koristno sodeloval v upra-
vah številnih dobrotvornih in stanovskih
organizacij. Bil je velikopotezno darožljive
roke za vse človekojubne ustanove, zlasti
za Zavetišče za onemogel trgovce na za-
Društvo za gluhomno mladino. — Ko no-
čej ležeh pri Sv. Križu za večno na božjo
njivo, na kateri ni razlike stanov, je dr.
Windischer zaključil svoj govor, ti bo od
vseh dobrih ostalo božje plačilo, ljubezen
svojcev, hvaležen spomin za obilna blaga
dela usmiljenja in dobrote, veliko prizna-
nje za opravljeno gospodarsko delo v ponos
in čast našega imena ter sloves odličnega
slovenskega gospodarja.

Govor je vsem prirotnim sešel do srca,
nato pa je moški pevski zbor »Slavca«, ka-
terega član je pokojnik bil, zapel žalostno
ko. Po česti proti Sv. Križu je krenil žilni
sprevod, ki mu ni bilo skraj ne konca ne
kraja. Za križem so se vrstili gojenci
gluhomečnice s svojimi učitelji, za vozom
s krsto, ki sta ga peljala dva para vrancev,
je stopala globoko užalostena vdova gospa
s sorodstvom. Za pokojnikovi uslužbenici
se je vrstila množica najodličnejših pred-
stavnikov naše gospodarske delavnosti in
javnega življenja. Med drugimi so stopali
v sprevodu predsednik Zveze industrijev
navtatelj Priprotnik, podpredsednika Zbor-
nice za trgovino in industrijo ravnatelj Čed
in Smerkolj, zastopnik Zveze trgovskih
zdrženj Verbič in ostali člani uprave, pred-
sednik Zdrženja trgovcev Meden s korpo-
rativno združenim odborom in številnim
zastopstvom članstva, predsednik društva
Merkur dr. Windischer s člani odbora, zas-
topnik Kreditnega zavoda dr. Puc, dr. Pirk-
majer, dr. Pestotnik in Tosti pa še številni
zastopniki gospodarskih organizacij in
ustanov.

V cerkvi sv. Križa je duhovčina vnovič
opravila molitve in peveci so zapeli pretres-
ljivo »Uslušni nas, Gospod«, nato pa so krsto
prenesli v grobnico, ki je takoj na levo ob
vhodu na pokopališče. Po opravljenih po-
slednjih molitvah je zbor »Slavca« zapel
še »Blagor mu«, a ko so padle grude na
krsto, se je množica počasi začela raz-
hajati.

Salernski nadškof proti zlorabi procesij

Agencija »La Correspondenza« poroča:
Salernski nadškof je objavil pаметen, po-
gumen opomin proti prepogostemu prire-
janju procesij, ki je v njegovi škofiji pri-
šlo v navado. — Celo kovo prošelj sem
dobil iz številnih župnij svoje škofije,
pravi nadškof med drugim, da jim dovolim
procesije Presvetega Srca Jezusovega.
A vsem sem na kratko odgovoril: Ne!
Vdruگو so me nekateri prosili, da bi radi
priredili spokorne procesije proti stiskam
danasnjih dni. Odgovoril sem jim: Ne!
Nekateri so me spet zaprosili, naj dovolim
spokorno procesijo, da izprosijo dežja na
suha polja. Ne! — Kakor sem sicer srečen,
ko vidim, kako je češčenje Presvetega
Srca Jezusovega razširjeno po vseh nojih
župnijah, bi dovoliti te procesije vendar
pomenilo, da njih številu v tem letu ra-
sane najmanj na 150. Bog nas varuj tega!
Ali veste, kaj procesija dandanes pomeni?
To se pravi, zbrati in združiti v svetem
sprevodu vsdo to žensko in deško goloto, ki
jo sicer vdevamo razlito po vseh cestah
dežele. Takšno razstavljanje golote v
množicah bi bila profanacija, bi bila iz-
bruh mesa, ne pa povzdigovanje duha k
bogu. Spreglejmo že vendar, ugovorno
že, kakšna je resničnost okrog nas. Zato
ne smemo nadaljevati z oblikami, ki so
ostale brez duhovnih znamenj in brez
praktičnega krščanstva. Predajamo se va-
rjivemu videzu, da se s procesijo porav-
najo vsi naši računi z bogom, v resnici
pa procesija samo potrjuje naše vsakdan-
nje odnose do Boga in njegovih zakonov.
Samo po sebi se razume, da ni mogoče
prepovedati vseh starih procesij. Ne smemo
pa pripušati novih, ko vidimo, da duhov-
nik ne more vsega svojega okolja ubrati na
duha procesije in verskega praznika, ki
je nadnaraven, krščanski in katoliški.

FILOZOF NA STRAZI

Dobri vojak švejk je stal na straži pri
osamljenem topu in si govoril: »Če pride
en sovražnik, topa itak ne more odnesti.
Če pa jih pride več, pa itak ne morem
očuvati topa in vseh premagati. Torej je
neumnost, da sploh tu stojim!« In je odšel.

Burna zgodovina mesta C. S. A. v Abrucih

Včerajšnjim izjavljanem gosp. Lada
Božiča naj priključimo še nasled-
nje njegove odstavke, ki nam rišejo
zanimivo zgodovino majhnega, zave-
nega italijanskega mesta od srednje-
ga veka do današnjih dni.

Leta 1352, je okoli mesta postobil Mon-
reale di Rovenza. Mesto se je sicer branilo,
vendar pa močno trpelo. Leta 1353, je pre-
šlo mesto v kraljevsko posest. Volilo je še
dalje civilnega sodnika in glavnega poro-
dnika. Prvi je bil tudi šef policije, voljen
za eno leto. Kraljica je samo potrjevala
volitve in dajala razna dovoljenja. Leta
1357, so prenesli za mestno obzidje samo-
stan in zavetišče klarisij. To zavetišče
je bilo od leta 1341, dalje na hribu zunaj
mesta in ga je vojna vohra zrušila. V po-
slopju samostana, kjer je bilo v preteklem
stoletju tudi vzgojevališče deklet, okrog
leta 1900, ženska osnovna šola, pozneje
spet samostan, nato tobačna tovarna, je
sedaj v priključju naše bivališče — nad
nam na ljudska šola. Na vzhodnem koncu
zgradbe je tudi mala cerkva. Zidana je
v jonskem in korintskem slogu v obliki
enakovrtačnega trikotnika. Ima tri kapele
z zlatimi oltarji. Poleg krasnih mozaikov
v tleh ima cerkev tudi mnogo drugih umet-
niških del, pozlačeni reliefi in dobre
orjaje. Okna našera bivališča gledajo proti
jugu, kjer sledimo valovito pokrajino in
v ozadiju močeno Majello.

Leta 1379, je bila ustanovljena bolnišnica,
prva med prvimi v deželi in poleg mestnih
vrat sedizana tudi kapela sv. Antona.
Alfonz Aragonski je leta 1443, potrdil
mestne pravice. Petnajst let pozneje jo iz-

bruhnil upor baronov proti Ferdinandu I.
in za Anžulince. Ferdinand je iskal opore
pri občinah, ki so bile podrejene kralju.
Leta 1495, je potrdil vse mestne pravice
in mu je mestece zato ostalo zvesto. Vsa
mesta in gradovi v okolici so prešli v na-
sprotni tabor; le naše mesto se je upiralo.
Leta 1460, so ga pričeli oblegati Aquilani.
Pridružili so se jim tudi Ortonci in Monte-
Silvanci in vsi skupaj so pustili okoli
mesta. Mesto se je branilo, toda zavlada-
la je lakota. Okolica je bila vsa pomenrana.
Mesto je prosilo pomoči, toda sovražnik
je bil hitrejši in je prišel z novimi močmi
pod mesto. Meščani so se borili brez upa
na zmago. Ni jim kazalo nič drugega ko
predaja. Odločili so se rajši za smrt ko za
suženjstvo pod tujezem jarmom. Toda pre-
veliko je bilo trpljenje, zato se je mesto
brezopojno predalo in je bilo izropano.
Končno pa so le zmagali Aragonsci in mesto
je kmalu spet vzcvetelo. Dobilo je nove pra-
vice in je ostalo v kraljevski lasti.

Leta 1519, je obiskala C. S. A. kraljica
in obhodovala lepoto pokrajine. V mestu
je bila tudi kraljevska palača, to je blok,
ki tvori danes korček sv. Avguštna in
bivši samostan. Kralji so prihajali sem-
kak zaradi zdravega zraka in lepega raz-
gleda. Fevdalni gospod, atrijski knez, je
odpravil vse mestne svobode. Leta 1510,
je svojim podložnikom celo prepovedal skle-
pati zakone s prebivalci C. S. A., češ, da je
to revolucionarno ljudstvo. Mesto je pod
fevdalski zelo trpelo in je prehajalo iz rok
v roke. Leta 1528, je mesto dvignilo fran-
cosko zastavo in se uprlo kralju Karlu.
Upor pa ni uspel. Leta 1744, so mesto za-
sedli Avstrijci. Leta 1798, je bil tu sedež
vojaške posadke.

Pomebno slavje je praznovalo mesto 2.
avgusta 1806, in sicer odpravo fevdalizma.
Priredili so bakljado in akademijo, na ka-

teri so čitali meščani svoje verzice in prozo.
V oktobru 1807 so mesto oblegali razboj-
niki, toda meščani so jih razgnali in njih
vodjo ubili. Mesto je bilo tedaj nekaka
prehodna točka za francosko vojsko. Toda
revizicije, ki jih je ta izvrševala, so ljud-
stvo razburile.

Zaradi svoje pomembne lege in močne
zavesti svobode in neodvisnosti je postalo
mesto leta 1814, središče republikanske re-
volucije, začete od karbonarjev. V mestu
so bile »trgovine« ali zbirališča upornikov
in prostozidne lože. Prve so bile v cer-
kvi bosonogih menihov, druge v cerkvi sv.
Bernarda. Članj prvih so bili vsi posest-
niki, drugih pa rokodelci. Za svoje znake
so imeli razne figure in široke trakove ali
tanko oblačila iz zelene svile. Njihova zbo-
rovanja so se pričeljala med 3. in 4. uro
ponoči in so trajala do zore.

Upor je izbruhnil 27. marca. V mestu je
bila imenovana republikanska vlada. V njej
sta bila dva zadržnika, kanonik in še en
član. Kralj Joahim je izdal naslednje dnevo-
no povelje: »Mala občina na meji kralje-
stva, Civita S. Angelo v Abrucih, se je
dvignila, da bi klicala in budila narode
k upor in svobodi. Zapovedujem II. divi-
ziji, da zapusti postojanje, se vrne domov
preko Abrucov in tam zatre uporniški po-
kret ter prisili zapeljance k redu in do-
ložnosti.«

Oblast je upor zatrla. Sledile so mnoge
aretacije karbonarjev. Trije voditelji so
bili prepeljani v Chieti, toda med potjo je
dr. Castagna pobegnil. 17. julija 1814, ob
21. sta bila ostala voditelja ustreljena v
mestu Penne. Glavi so jima odrezali in
poslali v C. S. A. Razstavili so jih v želez-
nih gajbah ob mestnih vratih, v strah in
trepet ljudstva in v zasmeh žrtvam. Sorod-
niki obglavlencev so morali med razstavo

ploekati z rokami in končno plačati stroške
obsojbe in usmrtnitve. V spomin na ta dan
so leta 1825, odkrili ob mestnih vratih plo-
ščo z naslednjim napisom: »Od domačih
tiranov in tuje gospode razdrapani Italija
je vstala. Ta majhna dežela Abrucov je
leta 1814, na klic karbonarjev in ljudstva
pripravila vojske in orožje, videla ubite
svoje snove in na tem mestu obešene gla-
ve. Delo je dovršil dr. Castagna, poslanec
od 1820—1843, glasnik ljudske pravice. Nova
pokolenja kvišku k bodočim zmagam!«

Po uporju je bila v mestu ustanovljena
straža za vzdrževanje reda pod poveljstvom
sodnika in župana. Leta 1832, je mesto ob-
iskal kralj in užival lepe razglede. Pet let
pozneje je mesto postalo sedež okraja. Le-
ta 1849, je dala vlada mestu ukaz, da
napravi prošnjo za odpravo ustave. Sodnik
je zbral na prošnjo podpise in jih zbral 7.
Meščani pa so napravili prošnjo, da bi
ustava ostala, in so zbrali zanj 250 pod-
pisov. Prišlo pa je do sporazuma in vlo-
žena ni bila nobena spornost. V seznamu
občin, ki ga je izdala vlada, ni imena
C. S. A. med občinami, ki so prošile za
odpravo ustave. Ko so bile ukinjene vse
svobode, so se pričeli v mestu mnogi
politični procesi. Toda po zaslugi meščan-
ov so se vsi ključno končali. Obtoženci
kakor tudi priče so vse kratkoma zani-
kali. Obsojbe so sicer padle. Tako je bil
nekdo obsojen na 5 let ječe zaradi čilanka
»Dobrota domovine; drugi radi pisma, ki
so ga našli pri preiskavi; tretji, ko ni
hotel prisesti za odpravo ustave itd. Izpra-
ševalni sodnik je ob svojem odhodu dejal,
da so politični procesi v C. S. A. nemogoči
zaradi splošnega ljudskega odpora.

Tudi v naslednjih osvobodilnih bojih je
mesto sodelovalo. Leta 1860, je dalo mnogo
prostovoljcev za posadko v Pescari, šest

let pozneje je poslalo svoje garibalduc
v Tirole in leta 1867, v borbo za osvoboje-
nje Rima. Kmalu nato je bilo mesto sku-
paj z Rimom svobodno in neodvisno. Toda
tudi v prvi svetovni vojni sta mesto in
občina doprinesla velike žrtve: 144 mrtvih;
v tem mestu živi še danes drugi največji
invalid na vsem polotoku.

Posebno poglavje bi zaslužila tudi cer-
kvena in kulturna zgodovina. O tem pa
samo na kratko. Cerkva ima mesto zelo
mnogo in vse so pomembni umetniški spo-
meniki. Odprtih je še 5, zaprti sta dve,
porušeni je bilo 13. Pomemben je portal
glavne cerkve sv. Mihaela in stranska ve-
ža, edinstvena in deželni. Zanimiv je bil tudi
stari pod in strop. Prvi ves v mozaiku,
drugi v freskah iz leta 1300. Prav tako
vzame umetniški spomenik je cerkev sv.
Franciška sredi mesta. Lep je mozaični
pod, vhod lombardskega sloga, razne sil-
ke in freske domačih mojstrov. Tudi ostale
cerkve hranijo mnogo zgodovinskih in
umetniških vrednot. Omeniti bi morali še
nekdanjo cerkev z bolnišnico, z zavetiščem
za otroke, za popotnike in romarje. Bila je
ta ustanova med prvimi v Italiji.

Rdečilo na ustnicah

Ali je kakšna ženska, ko je izbirala med tem ali onim rdečilom za ustnice, že pomislila, iz česa to prav za prav sestoji? Na Kanarskih otokih, kjer redijo kočenilsko uš, iz katere pridobivajo to dragoceno barvilo, vedo to že davno. Ko so opazili, da uspevajo opuncje, groteskne, ničvredne kakteje, na katerih živi kočenilaska uš, na Kanarskih otokih bolj nego v svoji prvotni srednjeameriški domovini, so začeli te rastline tam gojiti na debelo. Gojili so jih baš zavoljo omenjenih uši, tako da bi lahko govorili o pravi ušvi reji na veliko.

Uši so v splošnem ogaben, nadležne in nevarne mrčes, a baš ta vrsta mrčesa je pomagala Kanarskim otokom do bogastva in je povzročila spekulacijo, ki bi jo lahko primerjali z lomom za zlato ali diamanti. L. 1831. so na otokih pridelali komaj 4 kg posušenih kočenilskih uši, dvajset let pozneje so jih izvozili že 400.000 kg, l. 1869. pa 3.300.000 kg, ki so predstavljali vrednost kakega 150 milijonov lir. Za tedanje maloštevilno prebivalstvo Kanarskih otokov je bil to silen dohodek.

Le ljudje s precejšnjo mero fantazije si bodo lahko predstavljali, koliko sto tisoč posušenih uši je treba za 1 kg in koliko hektarjev zemlje je treba za takšno milijonsko žetev. Preko vse dežele so namreč manj donosne trte, paradiznikov, sladkornega trsta in drugih koristnih rastlin nasadili visoke opuncije. Do najmanjšega otroka je bilo vse prebivalstvo zaposleno s tem, da je pritrjevalo vrečice iz tenke gaze s samičami uši na liste opuncij ter jih štčtilo z belim blagom proti vetru, dokler se niso vsesale v liste in se začele množiti. Ko je zalega zrasla v kakšnih 10 mm dolge uši, ko je postala debela, črna in nabita s temno rdečo krvjo, so jo na velikih rjuhah stresali toliko časa, da se je očistila belih zapredkov. Posušene uši so nato potovale v tujino, kjer so jih v posebnih mlinskih premleli v barvo.

Toda v sedemdesetih letih preteklega stoletja je prišla katastrofa. Ni prišla zavoljo kakšne bolezni, ki bi morila zlatonosne uši, temveč enostavno zavoljo tega, ker so izumili anilin, ki daje barvilo po kemični poti dasti ceneje. To je kanarsko kočenilsko rejo skoraj popolnoma uničilo. Pri tem naj omenim, da ogromnih količin kočenilskih uši, ki so jih izvažali v prvih desetletjih, nikakor niso izkoriščali samo za izdelavo

črtal za ustnice. V tistih časih so ta kosmetski rekviziti poznala pač samo nekatera ljudstva in uporabljale so ga le ženske določenih družbenih krogov. Večji del barvila je šel v resnici za barvo, zlasti za barvanje tkiv itd. A navzlic gospodarskemu polomu, ki je uničil premnogo rodbin na Kanarskih otokih za dolga desetletja, so tam rejo kočenilskih uši do neke mere ohranili. V povojnem času je začela celo spet prcvicati, čeprav sevela ne v takšni meri kakor nekoč. Tokrat pa res zavoljo črtal za ustnice.

Bodisi da daje ušja kri trpežnejšo barvo, ki je ne spravi že vsak poljub stran, bodisi da imajo črtala iz kočenilskih uši »naravnější« okus nego kemični izdelek, dejstvo je, da je povpraševanje po posušenih ušeh spet precejšnje. Pred dvema letoma so jih s Kanarskih otokov izvozili celo že spet 90.000 kg, in sicer pred vsem v Anglijo, Francijo, Nemčijo in Holandsko. Na Kanarskih otokih ve vsako dekle, ki si barva ustnice, od kod izvira to rdečilo — bogsgigaveli če vedo to ženske tudi povsod v Evropi?

Novi merilci

Vsaka industrija potrebuje za svoj razvoj in napredek čedalje točnejših in zanesljivejših merilnih priprav, ki bi jih bilo tudi lahko uporabljati. V dobi radijske elektrike je umljivo, da uporabljajo tudi to za ta namen in da počasi celo izpodirja merilne priprave, ki temeljijo na drugih načelih. Med takšne nove merilnike, ki jih najčesteje potrebujejo, spadajo debelinometri, milimetri in mikrometri, ki jih znanstveni laboratoriji izdelujejo danes na podlagi novih in zanimivih pobud radioelektrične tehnike.

Posebno zanimanje zasluži med njimi novi »magnetski ultramikrometer«, ki meri debelino najtanjših kovinskih ali barvnih plasti na površju železnih ali drugih magnetizmu podvrženih naprav. Instrument temelji na primerjavi dveh električnih krogov, med katerima se postavi preizkusni material. Oba električna kroga sta med seboj prvotno popolnoma uravnovešena, a če ima preizkusni predmet na eni svoji strani nemagnetizirano površino oziroma nemagnetizirano oblogo (barvo, lak, plast nemagnetske kovine), izgubi električni krog na tej strani svojo uravnovešenost, iz višine te neuravnovešenosti pa se da izračunati debelina nemagnetske površinske plasti oziroma nam to debelino pokaže merilnik sam.

Drug, zelo zanimiv instrument je novi »električni kaliber«, ki omogoča meriti debeline komaj ene milijontinke palca (palec meri približno 2,5 cm). »Električna glava« te merilne priprave je pretenka, premakljiva paličica, ki počiva s svojo konico na predmetu, ki mu je izmeriti debelost. Drugi konec paličice je uprt ob jeklen vzvod, ki je zvezan z instrumentom preko vzmeti. Prosti konec vzvoda je centriran med dve indukcijski tuljavi. Vsak najmanjši premik konice, ki se dotika predmeta, se prenese na vzvod, prosti konec vzvoda povzroči s svojim premikom med indukcijskima tuljavama spremembo v električnem toku, ki jih pokaže kazalec milliamperometra kot višino premika dotikalne konice.

Tretji v vrsti najnovejših električnih merilcev pa je tako zvan »elektronski mikro-meter«, ki rabi za merjenje razdalj, vsot, razlik in produktov mehaničnih premikov. Sestoji iz cevi, ki rabi kot vez med mehničnimi količinami, ki jih hočemo izmeriti, v cevi sta na istih premakljivi podlagi dve anodi, ki se od zunaj lahko premikata ta-

ko, da se ena anoda bliža fiksno montirani žični napeljavi, ko se druga od nje oddaljuje in narobe. Ti premiki pa spreminjajo električne upore in te spremembe nam kažejo iznos mehaničnih premikov. Med številnimi uporabami tega instrumenta je n. pr. analiza tresljevaj majhne frekvence. Zabeleži nam mehanične tresljeje do preko 65 ciklov na sekundo ter nam pokaže stri-no in obliko valov na oscilografu.

Električni iskalec črvov

Ribarenje je lep in zabaven sport, kot obrt zahteva sicer mnogo napora, v vsakem primeru pa je združen s precejšnjo izgubo časa, že če upoštevamo samo tisti čas, ki ga mora ribič neplodno prebiti, ko čaka, da bi riba zagrabila vado. Se večjo potratno časa pa pomeni iskanje vabe same, v prvi vrsti črvov. Pogosto je treba stikati ure in ure po mehki zemlji za teni črvi in neredko je ta lov neuspešen.

Sedaj pa je to težavno vprašanje zelo olajšal izum nekega tehnika, ki je zgradil električno pripravo za iskanje črvov na debelo. Priprava sestoji v glavnem iz dveh kovinskih palic, ki se vtakmeta v neki določeni oddaljenosti druga od druge v zemljo in zvežeta z električnim tokom. Čez nekoliko minut se zemlja naokoli nabije z elektriko in tedaj pričnejo črvi, ki elektrike občutno ne prenesejo, lesti drug za drugim iz tal, da pobegnejo nekam, kjer zemlja ni elektrizirana. Ko se pa pojavijo, jih je lahko nabrati, kolikor jih človek potrebuje.

Zaščita rase na Japonskem

Poseben urad za raziskavo rasnih vprašanj izdeluje na Japonskem nov zakon o porokah in sterilizaciji. Po tem zakonu bodo prepovedane poroke med tuberkuloznimi, veneričnimi ali dedno obremenjenimi osebami. Sterilizacija bo prisilna v težkih primerih, v primerih lažjih bolezni pa prostovoljna.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Stražnik, iz česa ste sklepali, da je bil oboževan pijan?«
»Pozvonil je pri hišnih durih, gospod sodnik. Potem je vtaknil kovance v omarico za pisma. Potem je postavil prazno steklenico k ušesom in dejal: »Ali se nihče ne oglasi?« Končno je sedel na prag in zaspal.«

»Oprostite, gospod profesor, vprašati sem hotel, da-li možgani...«
»Sedaj imam druge stvari v glavi. Prilite pozneje.«

Dvoril ji je že dolgo, pa še vedno nista bila zaročena, ker je bil nje strogi oče proti tej zvezi.

Nekega dne je zajokala ob slovesu: »Ne ljubiš me več — sedaj je vse končano!«
»Kako ti pade takšna misel v glavo?« je vprašal prestrašeno.

»Da,« je odgovorila. »Sedaj si že trikrat sam odšel, preden te je oče ven vrgel!«

Miha je umiral — nekaj pa mu ni dovolilo, da bi odšel mirno v večni pokoj. Skrbeli so ga njegovi prihranki. »Prištedil sem sto zlatnikov,« je zaupal svojem soseslu, »vse življenje sem zbiral, da se je nabralo toliko... Teh sto zlatnikov bi rad vzel s seboj...«

Sosed Jaka je nagrbnčil čelo in dejal očljivo: »Počemu neki, Miha? To je brez pomena — saj bi se takoj stopil!«

»Plačlivi!« je začel razsajati gost. »V kruhu je pesek!«

»Nu, to je samo zaradi tega, da bi maslo ne zdrsnilo z njega!« ga je skušal pomiriti natakar.

Ijensko resničnost in psihološko verjetnost nekaterih stanj in razpoloženj. Seveda, če se vprašam, kaj mi je po vsem tem ostalo —

ONA: Kaj pa hočeš, da naj ti ostane? Dve uri prijetne zabave, dve uri pozabave, da so na svetu drugi, mnogo mučnejši problemi, kakor je zabavna zaljubljenost zarjavele device Lucije in pedesetletnega zdravnika, — ali ni to že samo po sebi dovolj? Vedno hočeš grebsti po nečem in kakor kakšen metafizik loviti črno mačko v temi. Priznati moraš, da je zgodba tete Lucije in dveh njenih varovancev dramski dovolj zagrabljiva in skozi vsa tri dejanja izborna razpletana. Že sama Lucija! Gospa Nablocka jo je zadelo tako rekoč z instinktom: spravila je na dan vso vsebno te osebe, dala imenitno podobo ženske, ki vedno živi za druge, vzgaja drugim otroke in si privoščila samo toliko osebne erotičnega življenja, da sanjari o neznanem moškem, čigar medaljon je bila po naključju našla v vagonu in ga posej dolgo leta nosila na prstih. Zares malce prismojeno za žensko, ki ima tako resne nazore o življenju in ljudeh, toda naj vrže kamen za njo, kdor nima prav nobenega svojega »konjčka!« Gospa Nablocka je dala posebno prepričljivo podobo Lucije v tistih, dramsko tako kočljivih situacijah, ko postajajo ljubezenske stvari pri starejših ljudeh smešne in se morajo opraviti z največjo diskrekcijo in neizmerno finejšim taktom, kakor pri mladih, ki imajo do njih vso pravico. Lahko bi bila »navrnila« to staro tete smešno in s tem zamorila življenjski živec Gherardijevese logre. Ne, dala je Lucijo, ki priprečuje, vendar je res, da nas ne razvnamo ne do veselja in ne do žalosti, toda tako je hotel dramatik. Prav tako je bil v polni meri kos svoji vlogi g. Lipah kot zdravnik Andrea; ta oseba mi po svoji za-

Italijanski tečaj

Razgovor o zdravju. Frasi sulla salute.

I. Fra due persone. Domande: »Come state, signora? Come va la salute? Di salute vi trovate bene? State meglio dell'infeudatura? Risposte. Notizie buone: »Bene, grazie, signora, e voi? Mi sento meglio sono quasi guarito.« Notizie più o meno sfavorevoli: »Sto passabilmente, poco bene, mi sento male. Sto peggio che mai, ho paura di ammalarmi sul serio. Non so propriamente che cosa abbia, ho un malèser generale. Mi sono raffreddato. Toss molto. Ho la febbre. Ho male di testa (stomaco, denti ecc.).

II. Domande intorno, a una persona assente: »Come sta suo padre, sua madre, la sua signora, il signor Antonio? Informazioni favorevoli: »Grazie, ste bene, benone, benissimo. Va migliorando, sta molto meglio, s'è rimesso completamente. È fuor di pericolo, è in via di guarigione.« Informazioni sfavorevoli: »Sto male; il suo stato s'è aggravato peggiora di giorno in giorno, è in pericolo di vita, non c'è più speranza. La catastrofe è imminente.

III. Frasi d'indole generale: »Comstate bene! Avete l'aspetto florido. Siete ingrassato. — Ma siete dimagrato (dimagrito). Avete aspetto di ammalato. Riguardatevi!

Vocaboli.

La notizia vest, poročilo, quasi skraj, guarire (-isco) ozdraviti, ozdraviti sfavorevole neugoden, passabile znosen, mai (ne)kdaj, ammalarsi zboleti il malèssere neugodje, slabost, tossire (tossio) kašljati, intorno adv. okrog okoli; intorno a (predlog) okrog, o; assente odsoten, favorevole ugoden, benone prav dobro, benissimo izvrstno, migliorare (miglioro) zboljšati, popraviti; zboljšati se, peggiorare (peggiore) poslabšati; poslabšati se, rimettersi okrevati, fuor di izven, il pericolo nevarnost, la guarigione ozdravljenje, il stato stanje, aggaravarsi = peggiorare la vita življenje, il pericolo di vita smrtna nevarnost, la catastrofe tragičen konec, nesreča, imminente bližnji grozeč, l'indole f. značaj, l'aspetto po gled, videz, florido cvetoč, avete l'a-

spèto florido cvetoče zdrav ste videti, ingrassare pitati, odebeliti; odebeliti se, dimagrire, dimagrire (-isco) shujšati, riguardarsi paziti se.

Andare, venire, stare z gerundijem

izraza, da se dejanje vedno bolj razvija, ponavlja ali da ga pravkar vršimo. Il male va migliorando (peggiorando) bolezen gre vedno bolj na bolje (na slabše). L'avete trovato, il libro? Lo vo cercando (ali: cercandolo) pravkar lo iščem. Non parlo ancora bene l'italiano. sto imparandolo, se šele učim.

Nedoločnik s predlogom da

I. Ta nedoločnik stoji pogosto za samostalnik in izraza namen: ago da cucire igla namenjena za šivanje, šivanka; ferro da stirare likalnik (primerjaj XXXVI, 3). Prav tako izraza namen za glagoli: dare, portare, chiedere, na pr.: Portatemi da mangiare! Prinesite mi jesti! Datemi da bere! Date da sedere al signore! Il maestro ci ha dato quel compito da ricopiare (še enkrat napisati).

II. V zvezi z avere in essere izraza nujnost in se prevaja z: morati, treba je, n. pr.: Ho una lettera da scrivere. Moram napisati pismo. Questa cosa è da fare così, è da fare presto. To stvar je treba narediti tako, narediti hitro. La morte è da preferire alla schiavitù (suzenstvo).

III. Včasih izraza posledico in prevaja s slovenskim posledičnim zavisnikom, v glavnem stavku stoji često kazalni zaimek: tale, tanto ali prislov: così, abbastanza, n. pr.: Non è forte abbastanza da difenderci. Ni dovolj jak, da bi nas branil. Queste locuzioni italiane sono troppo belle da lasciarle perdere. Non posso ancora leggere, sono troppo debole da potermi applicare (poprijeti se) alla lettura. Sono cose da far ridere i polli. È roba da buttar via. Je ničvredno blago (buttar via zavreči). Non si guadagna abbastanza da vivere e da metter qualcosa da parte (džati na stran, prihraniti). Quelli non sono discorsi (govor) da fare, nemmeno per burla (niti za šalo).

Srce — najpopolnejši motor

Srce, središnji organ krvnega obtoka, je najmočnejša in najdopornejša mišica človeškega telesa. Je obnem najpopolnejši in najtrdnjši motor, kar jih je na svetu. Kajti ni drugega motorja, ki bi mogel brez prestopa delati 70 ali 80, včasih pa tudi sto let in več ter dati pogon tisti celokupnosti ritmičnih gibov in utripov, ki se ponavljajo z rednimi presledki s frekvenco 65 do 75 na minuto in zagotavljajo stalno gibanje krvnega obtoka.

Ta votla mišica, ki ima približno obseg človeške pesti in ki se stekajo vanjo sto tisoč najdopornejših žil, prevaja vsak dan deset tisoč litrov krvi ali z drugimi besedami četrt milijarde litrov v dobi povprečnega človeškega življenja. Srce tehta malo več nego 300 g, žensko srce pa kakšnih 20 g manj. V nasprotju z vsemi drugimi človeškimi organi, ki postajajo s starostjo čedalje manjši in lažji, se srce s starostjo povečuje. Malo je pa znano, da počiva človeško srce navzlic svojemu nepretrganemu delovanju do smrti skupaj vendarle kakšnih 20 let, kajti po vsakem

utripu se ustavi za približno šestinko sekunde. Ta drobni trenutek mu zadostuje, da si odpočije za naslednji utrip.

A N E K D O T A

Slovita igralka Wilhelmine Schröder-Devrient je bila tudi izvrstna gospodinja. Nekoč je pokusila neko omako, ki jo je pripravila kuharica, in je nevoljno zmajala z glavo. Zdelo se ji je, da manjka neke začimbe. Nekaj časa je premišljala, potem je vzkliknila: »Že vem, kaj! Lovorjevih listov manjka!« Ker pa v kuhinji teh ni bilo, je poslala kuharico kratkotalo v svojo sobo, češ: »Tam boš našla zaboj, v katerem hranim svoje lovorjeve vence. Prinesi sem enega, da bo še za kakšno rabo!« Tako se je zgodilo in tako je slovita umetnica z znakom svoje slave pripravila izvrstno omako.

VS AK DAN ENA

Pepelnik za hude kadlice.

Poraba alkohola

Po neki statistiki, ki jo je izdelal finski minister Vriionmaa, so v zadnjih letih največ alkohola porabili v Franciji, kjer je odpado v letih 1935 do 1937. Na vsakega prebivalca letno 20 litrov. Na španskem je znašala potrošnja l. 1930. na vsako osebo letno 15 litrov, v Italiji 11 litrov, v Švici 10, v Belgiji 8, na Grškem in v Rumuniji 6, na Angleškem 4,5, v Nemčiji in Bolgariji 3,8 litra. Sledi Švedska s 3,5 litra, Zedinjene države s 3 litri, Danska z 2,4, Norveška z 2, Holandska z 1,36 in Finska z 1,28 litra.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

snovi ugaja še bolj kakor teta Lucija. Pomisli kakšen delikaten problem: zaljubljen zdravnik pedesetletnik. Temni cvet je prav posebno kočljiv v gumbnici človeka, ki je vjaven, da gleda vse fiziološki, čeprav se pretvarja, da se ženi iz dobrote in zaradi udobnosti, torej po načrtu, ne zaradi sna; v resnici se je ta priletni panj vnel. To je g. Lipah prikazal tako, da bi komaj mogel boljše.

ON: Zares, ti vlogi in sploh vsa igra je bila z igralske strani taka, da bi bil najbrž tudi avtor z njo zadovoljen. Prof. šest, ki je Gherardijevo igro zrežiral, ima sploh posebno veselje s pripravo takihle komadov, ki se gibljejo na meji veselja in žalosti, možnega in nemožnega. Toda kaj sodiš o mladem trikotu v tej veselolgr. Giovanna-Vinzenzo-Giangiacomo? Meni osebno dramatikova koncepcija ne prija, nemara zato, ker so mi bili vseskrat zoporni ljudje, — četudi mladi — ki si prostovoljno nalozijo neke obveznosti in naloge in potlej ne vedo, kako bi zanje prišli. Ta čudna dvojica: Giovanna in Vincenzo, ki stopi v zakon pod tetinim vplivom in potlej zaradi samih plehkkih predsovkov ne pride nikamor, dokler se jima počasi, kakor pod suggestijo nastajajočega para Lucije in Andrea, ne odpro zadržana čustva in jima zapoznela ljubezen plane na dan — ta dvojica čudnih zaljubljenecv gre po svoji življenjski koncepciji in sklad s tisto Vincenzovo slikarjso. Saj se spomniš, kako ta slikar obrača svojo podobo razsajajočega bika in sam ne ve, kaj je spoda in kaj je zgoraj; zdi se, da se mu podobno dogaja tudi v komaj sklenjenem zakonu. Da so to sadovi tetidine vzgoje? O tem nas dramatik ni prepričal. Prepričal pa nas je o nečem drugem: da stoji mišljenjski in čustveni svet Lucije in Andrea na trdnjših

temeljih, kakor muhavosti mladega rodu, ki ga predstavlja trikot mladih. V tem trikotu je Giangiacomo samo »koc«, ki po nujnosti dramske geometrije bolj izpolnjuje podobo prve dvojice, kakor pa živi samostojno življenje po zakonu dramske nujnosti, ki je največji gospod na odru. Skratka, reči ti moram, da ne vem, kaj naj počnem s temi čudno skrotovčenimi čustvi Giovanne in Vincenzo, ki se sice prvi koncu izravnavajo in dobe normalno podobo, potem ko je Giovanna zasnovala celo ubeg z Giacocomo, »tem, neprostovoljnim don Juanom«. Skratka, ta trojica me ne zanima niti toliko, kot starejša dvojica. Če si tu stojita nasproti generaciji, sta postavljene nepopolno in neprepričljivo. Seveda, v taki igri, kakor sta jo pokazala dva Severjeva in g. Kralj — je morala tudi tako izkonstruirana dvojica odrsko zaživet in je res živela igralsko močno in pristno. Tudi g. Nakrt je s svojo mladostno prikupno pojavo prispeval izdaten delež. Tako smo se po zaslugi izborne zgovornosti in temperamentne igre dobro zabavali. Ali smo se tudi kaj naučili?

ONA: Že zopet tvoj neugnani intelekt! Zabavali smo se, pa basta! Seveda, v skrivnostnem čustvenem kompleksu Giovanne in Vincenzo bi lahko zlasti žensko srce marsikaj odkrilo; predvsem resnico, da ste moški v umetnosti ljubezni le prepogosto zahtevali in domišljavi diletantje in da zlasti na začetni stopnji, kakor jo doživljata Giovanna in Vincenzo, vsaka žena na them sanjari o svojem don Juanu. To je motna hotel povedati Gherardi in tudi pokazati, da se lahko mlad človek naglama razvije v don Juana in razbije ženin thf sen, če

ON: Ah, zares; O, ta mladina!

Delavci podedovali tovarno

Neki znani tovarnar iz Kodanija, ki cenijo njegove konzervne izdelke, zlasti konzervirano zelenjavo po vsej Skandinaviji, je umrl in je v svoji oporoki določil, da postanejo delavci dediči njegove tovarne. Vsak nameščenec tega podjetja, ki je v službi najmanj pet let, je postal na ta način delničar. Nameščenec je 26, od teh jih je 15 podedovalo tovarno, ki je v ter stroki ena najvažnejših na Danskem, ker izdelava vsak dan okrog 1500 kg konserv.

Z letalom iz vzhodne Afrike

Je dospela ta fotografija, ki kaže italijanske častnike v opazovalnem položaju

Kulturni pregled

Pozna in zgodnja ljubezen

V torek je bila v Drami premiera vesele logre Gherard Gherardija »O, ta mladina!« (Questi ragazzi). Po premieri sta se ON in ONA vračala domov in pod sivim večernim nebom, jesenskim nebom brez zvezd, se je razpredel tale razgovor o premieri:

ON: Po takihle predstavah moram vedno obdovovati dramatične romanskih narodov. Žal da smo prav italijanske doslej še premalo poznali in se zdi, da tudi oni, ki jih izbirajo za repertoar, nimajo popolnega pregleda. Toda videli smo že vrsto drugih, posebej francoskih konverzacijskih iger in lahkih salonskih komedij. Dolgo vrsto, o kateri vemo, da je šla skozi naše duše, ne da bi bila sploh zastopila kakšno sled. To se pravi ustvarjati lahke, krhke stvari, imeti eleganco kar v gibu persaja! Semle naj bi hodili v šolo naši dramatik, da se nauče umetnosti, kako se iz njih ustvarja nekaj, kako se lahko daje najbolj preprostem blagu tako okusna in odlična fasona, da kar ostrniš! Če gleda človek naše domače reči, — saj jih nimamo mnogo, zlasti ne take vrste, — si mora vedno želesti, da bi imeli naši avtorji ob tej svoji snovi, ob teh težkih in prodornih pogledih v zamotane niti življenja, tako kakor njih romanski tovaršiji v oblasti tehnike drame, umetnost konverzacije, dialoga, tisto čudovito, fino igrančkanje z esprjem, z odbranimi besedami, tiste neprekosljivo močstrstvo teatra v komedije, da te prepričajo o beam tam kjer je črno. Teka dramatika more kajpak nastati samo v tistem okolju,

kjer se je jezik skozi rodove brusil in tanjšal v salonih, v meščanskih jedilnicah, ne pa v umazanih krčmah in zakajenih kavarnah. Če vzameš tistimle dramatikom to, za samo scenično življenje tudi važno odliko, ne ostane kdo ve kaj; pri mnogih francoskih konverzacijskih komadih ne ostane kar nič. A jaz presojam drame in tudi komedije po tisti rahli sededlini, ki se mi med igro vleče v duha in me potlejša nekaj časa miselno draži, silil k razmišljanju, ali pa mi poje v duši kakor lepa melodija, ki sem jo bil slišal in ki se je prav posebno dotaknila nečesa v moji notranjosti.

ONA: Kakor po navadi, si se tudi to pot zaradi večne moške potrebe teoretiziranja oddaljil od tega, kar sva najprej imela v mislih. Ali ti je ugajala Gherardjeva veselolgra?

ON: Ob povedanih pridržkih in načelnih razločevanjih eleganten, izbrusen komad, zares tipa »haute commédie«, kakor je ugamila gospa Nablocka. Človek uživa, dokler posluša, dialog se iskri, duhovitosti ni malo, kar prijetno se ti zdi, kako te dramatik kakor na gugalnici, brez vsakršnih pretresljev, vrže zdaj sem, zdaj tja: iz humorja v resnobno zamišljenost, iz veselja v zastro, vendar pa mučno otožnost. Niso li solze tete Lucije pristne in tudi veselojga doktorja grize skrita melanholija, spoznanje prve starosti in nemožnosti, da bi postal naiva, se pravi pristen ljubimec, kakor bi se mu hotelo? Vse to je tako dobro narejeno, da se v gledališču poživljaš na vse drugo; mar ti je za globine, za živ-

Kronika

Lepo in poceni Miklavžovo darilo bodo letosnja Vojnovska knjiga, ki izidejo te dni. Za 8 lir boste prejeli krasno M. Jarčevovo povest »Jalov dom« in obširno, bogato ilustrirano Vodnikovo pratio za leto 1942. Ker se založnica na zamudnike žal ne bo mogla ozirati, opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige naj se takoj prijavijo poznanim krajevnim poverjenikom Vodnikove družbe, v Ljubljani pa v knjigarni Tiskovne zadruge, Štefančičeva ulica 3, ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Puciničeva 5/I, v poslojpu Narodne tiskarne.

Italijanski škofje za pospešitev setve ozimne. Na pobudo pristojnih poljedelskih oblastev so škofje nekaterih škofij v Italiji odvezali kolone in poljske delavce obveznosti nedeljskega počitka v namenu, da se pospeši setev ozimne. Agencija »La Corrispondenza«, ki objavlja to vest, pravi, da je ta ukrep ponoven dokaz patriotskega duha italijanskega episkopata in izraz njegove očiščene volje, da po svojih močeh pripomore do zmage.

Pastirski list splitskega škofa. Splitski škof dr. Kvirin Bonafacić je na duhovščini in ljudstvu svoje škofije naslovil pastirski list, v katerem pravi med drugim: Moja sveta dolžnost kot vašega škofa, duhovnega očeta in pastirja vaših duš je, da vas prosim, pozivam in rotim v imenu naše skupne koristi in v imenu naše narodne časti, da odvrnemo še večje gorje od naše zemlje: 1. Ne nudite pomoči in ne dajate zavetja onim, ki so se odpravili v gozdove, da ne postanejo padjasi in skrivaj njihovih zločinov, za katere boste enako klicani na odgovor pred božjo in človeško postavno. 2. V Splitu, v mestu samem in v okolici, je dolžnost vseh nas in slehernega poedinca, da v vsem sodelujemo in podpiramo organe oblasti v prizadevanju, da odkrijemo krivce samostnih atentatov, ki onečaščajo naše mesto in njega prebivalstvo. To dolžnost nalagajo vest katoliškega vernika, ljubezen do bližnjega in do domačega mesta in čut pravice slehernemu poštenemu meščanu.

Bolgarski parlament se sestane spet 9. decembra. Na zadnji seji Sobranja je bilo sklenjeno, da se parlament sestane zopet 9. decembra. Do tedaj imajo poslanci možnost sestajati se s svojimi volilci. Dalje poročajo s pristojnega mesta, da dela za novi osnutek proračuna za novo leto 1942. Se niso končala. V odločujočih krogih pa upajo, da bodo zapreke kmalu odstranjene in se bo lahko začela razprava o novem proračunu in se prvi seji parlamentarnega zasedanja.

DANES BOJANOVA REVJA

ob 1/2 16. uri
Predprodaja vstopnic pri Herzmannsky

Nemška posest v Skopiju. Bolgarsko Sobranje je prejelo v pretres osnutek zakona, po katerem dobi Nemčija 6000 m² obsegačo zemljišče v Skopiju s poslonjem vred. Oboje pripade nedavno blagoslovljeni nemški šoli.

Novih pripovednih knjig se zdaj malo tiska. Tednik »Domovina«, ki se bo preuredil v družinski list za mesto in deželo, bo s svojimi romani, povesti, krajšimi povestkami, novelami in mladinskim romanom nadomestilo za pomanjkanje takšnih knjig. »Domovina« bo imela tudi za žensko dosti zanimivega. Nov naročnik, ki plača v naprej vsaj četrtletno naročnino (4.50 lire) od novega leta dalje, bo dobival decembra list zastoj. Uprava je v Puciničevi ulici 5, Ljubljana.

IZ LJUBLJANE

U—Pojasnilo o predpisih za preskrbovanje z mlekom za prehrano: Radi nepravilnega tolmačenja »Predpisov za oskrbovanje z mlekom za prehrano«, ki dobijo obvezno moč I. XII. t. l. odpovedujejo nekateri dovaževalci mleko svojim strankam. Ta postopek ni v duhu in smislu omenjenih predpisov in proizvajalcem oboje dovaževalca mleka (mlekarice) ne smejo do nadaljnjega nobeni stranki odpovedati ali prenehati dostavljati mleka. Če se dnevna količina mleka pri proizvajalcu zmanjša mora dostavljalec znižati dobavo sorazmerno vsem dosežanim strankam in ne sme enim odpovedati, drugim pa dobavljati omejeno količino. Predpisane dovolilnice bodo proizvajalcem prejeli pri pristojnem občinskem uradu. Podrobne informacije o razdelitvi in dobavi mleka dobe stranke v pisarni »Prevozac, Malstrova ul. 10.

Ustanovitelj indoevropskih študij

Ob 150 letnici jezikoslovca
Fr. Boppa

Letos je poteklo 150 let, kar se je rodil v Mainz u znameniti jezikoslovec Franz Bopp, vzornik in učitelj našega rojaka Franca Miklošiča ter ustanovitelj indoevropskega jezikoslovja. Z njegovim imenom je tesno združeno primerjalno indoevropsko jezikoslovje, ki proučuje sorodniške vezi med posameznimi jeziki obsežne in za svetovno kulturo tako pomembne indoevropske jezikovne skupine, rekonstruira njih skupno izhodišče: indoevropski prajezik in proučuje razvoj posameznih jezikovnih vej (indijske, slovanske, germanske, grške itd.) iz tega prvotnega jezika. Bopp ni sam položil v prosvetljenjski dobi in v letih zgodnjega romantizma temeljev tej, takrat povsem novi znanosti; nastala je v tesni sovislosti z začetki splošne lingvistične in filoloških del o posameznih jezikih in iz proučevanja tega: za Evropo odkritega sanskrita, jezika stare, klasične indijske literature. Potovalec, diplomat, politik in jezikoslovec v eni osebi. Humboldt, in genialni danski filolog Rasmus Rask sta vsakako vredna, da se vedno imenujeta skupaj z Boppom. Toda Bopp je s svojim mirnim, sootornim znanstvenim delom postal simbolični predstavitelj naglega razvoja te nove vede in je v njej pridobil svoji domovini vodilno mesto vse do konca 19. stoletja.

Zivljenjska pot Fr. Boppa je bila prav preprosta in prema. Ze v srednji šoli je pokazal pod profesorjevim vplivom intenzivno zanimanje za vzhod in to se je potlej stalno poglobljalo. Nato je študiral orientalske jezike, arabščino, perziščino in posebej še takrat v Evropi novo uvedeni sanskrit v Parizu in v Londonu. Na Humboldtovo priporočilo je postal l. 1821 profesor berlinske univerze, kmalu nato tudi član

U—Pri katerem trgovcu bomo dobivali živila prihodnje mesece, razmišlja marsikatero gospodinja, ker je za mesec december dobila živilske nakaznice kar na dom. Zato pa mestni preskrbovalni urad opozarja vse ljubljansko prebivalstvo, da morajo tudi še nadalje vsi kupovati racionalizirana živila pri svojih dosežanih trgovcih. Tudi trgovci na; še nadalje dajejo blago samo tistim strankam, ki so ga že do sedaj dobivale pri njih, saj bodo trgovci tudi še nadalje dobivali le toliko blaga, kolikor so ga dosežali oddali svojim odjemalcem. Drugačna ureditev bi bila nemogoča, saj bi nastal samo nered, ker bi temu trgovcu blaga zmanjkalo, drugemu bi pa spet blago ostajalo ter bi zaradi tega imele gospodinjne samo veliko potov ter nezadovoljnosti, trgovci mnogo nepotrebnega opravka, mestni preskrbovalni urad pa na tisoče in tisoče pritožb, ki bi jim ne mogli nikdar ustreči.

Danes, Veseli teater ob 1/2 19.

U—Naznanite sobe! Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čednih opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradništva ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo prebivalstvo, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore naznanijo v mestnem glavnem vložišču v prtiličju leve hiše mestnega magistrata. Za najemnine se podnajemnik sam pogodi z lastnikom stanovanja, na bolj pogodni so pa sobe v središču mesta.

U—Kdor še ni dobil oblačilne nakaznice, jo s pravilno izpolnjeno prošnjo, kakršno je dobila vsaka stranka, lahko dobi vsak dan od 9. do 13. ure v odseku za oblačilne nakaznice v I. nadstropju levo na Ambrozevem trgu št. 7.

U—Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Sergij Vilfan in Janko Cigoj, oba iz Trsta, Franc Dolinšek in Ernest Frumen iz Ljubljane in g. Alojzij Pezdri iz Vnanjih gorci pri Brezovici. Čestitamo!

U—Živilski trg je bil večeraj dobro založen z zelenjavo. Ob suhem vremenu prihaja na trg velno več prodajalcev in gospodinj. Čeprav nabirali gob stalno zalagajo mestne gospodinjne s svežim blagom, je bila opuščena stalna razstava gob na sejmščini. Namesto njih imamo zdaj razstavo jabolk, ki so najpogostejša na našem trgu. Jabolka bolj ali manj poznamo tudi meščani, a kljub temu bo razstava še marsikoga poučila v spoznavanju najbolj gojenih domačih vrst tega sadu.

U—Rdeči križ deli premog. Mestna občina in Rdeči križ zadnja leta pomagata revnim ljudem tudi s kurivom. Čeprav ljudje letos niso pričakovali, da bo Rdeči križ delil premog, je bilo kljub temu vloženih 663 prošenj. Posamezniki pa prošnje še vedno prinašajo, čeprav je rok zanje potekel že 13. t. m. Posrečilo se je letos preskrbeti še deset vagonov za ljubljanske reveže. Štirje vagoni so že skladiščeni v Cukarni, ostalih šest pa bo prispelo še v teku zime. Da bi bila delitev preмога čim pravilnejša, so dolodilji ključ po številu družinskih članov. Dvočlanska družina prejme 100 kg, družina 3 do 4 članov 150 kg, družina 5 do 6 članov 200 kg in družina s 7 in več družinskimi člani 250 kg. Razdeljevanje preмога vodi poštrovno in preizkušeni delavci Rdečega križa ravnatelj g. Jagodic. Ker niso mogli ugotovljati, kdo je bolj potreben in kdo naj bi zato prišel prej na vrsto, so začeli deliti premog po abecednem redu priselcev.

U—Klasik Bach je komponiral več sonat za solo-violino. Fuga v g-molu, katero bo igral na svojem koncertu violinist Karlo Rupel, je vzeta iz prve Bachove sonate za solo-violino. Običajno izvaja violina melodijo, torej le en glas, fuga pa je troglasna skladba, v kateri nastopajo glasovi drug za drugim ter se ves čas med seboj prepletajo. Kakor je videti, je naloga violine v tej skladbi kaj nenavadna. Linnearnost je združena z vertikalnostjo. Lepota te skladbe je v prepletanju nastopajočih glasov in v njihovem sozvočju na muzikalnih višjih. Bachova fuga v g-molu je izrelna težka in je pravi virtuozni kamen za vsakega violinskega virtuosa. Poleg Bacha so na sporedu Ruplova koncerta še naslednji skladatelji: Tartini, Debussy, Dvořak, Adamič, Paganini in Bazini. Na koncertu bo sodelovala kot spre-

ljevalka pianistka Zora Zarnikova. Ruplov koncert bo v torek, 2. decembra, ob pol 19. uri v veliki uniojski dvorani. Za klavirsko spremljevanje je pripravil klavir znamke Blüthner, ki ga je dala na razpolago ljubljanska Filharmonija. Vstopnice so v knjigarni Glasbene Matice. (—)

U—O sopranistki Mariji Florenzi Ciampelli, ki bo koncertirala jutri, v petek 28. t. m., v veliki filharmonični dvorani, naj priobčimo nekatere ocene, predvsem iz nemških listov, kjer je umetnica ponovno gostovala na najrazličnejših koncertih pa tudi v operah: »Umetnica Maria Florenza ima svetel glas s tipičnim italijanskim timbrom, ki je nekako podoben oboji v orkestru. Njena glasovna izobrazba je prav tako mojstrska, kakor lepota glasu in muzikalno prednašanje. Zato jo je olna dvorana sprejela z izrednim odobravanjem in zahtevala od ljubeznive pevke nešteto ponovitev, ki je vsaka vzbudila novo navdušenje.« Tako je pisal o umetnici list »Dresdener Neueste Nachrichten« januarja 1939. Enake so tudi ocene iz gostovanj v operah, kjer pa prav posebno opozarjajo na toplino njenega glasu in na višino, ki je čista kakor zvonec. Posebno velja to za arizo iz Toske, ki jo bo med drugim pela tudi na jutrišnjem svojem koncertu. Začetek točno ob pol 19. uri. (—)

U—Nekaj nesreč. 44letni posestnik Alojz Glač iz Zagradca je padel pod voz in dobil precejšnje poškodbe po vsem telesu. S kolarcem se je hudo porezal po roki gostilničarka Ana Mohoričeva iz Silivnice. Delavka pri industriji Rudež v Ribnici Pavla Debeljakova si je pri delu zlomila desnico. 31letni natakariči Luciji Brezovškovi so v bolnišnici zpral želodec in ji s tem rešili življenje. Ponesrečenci so ostali v oskrbi v ljubljanski bolnišnici.

U—Starši, ki žele razveseliti svoje malčke z obiskom sv. Miklavža in njegovim spremstvom na domu, naj sporoče svoj cenjen naslov v svrhu dogovora oglašnemu oddelku »Jutra«. (—)

U—Premogovni akciji pododbora Rdečega križa v Ljubljani je daroval industrijalec g. Josip Olup Lir 1000, za kar mu pododbor RK v Ljubljani izreka iskreno zahvalo ter obenem vabi k posnemanju.

U—Pododbor Rdečega križa za mesto Ljubljana sporoča, da je bilo vlaganje pršenj za brezplačno podetje kurjave zaključeno z dnem 18. novembra. Naknadno dosepe vloge se ne bodo upoštevale.

U—V počastitev spomina g. Andreja Šarabona sta darovala g. Tone Mladič, višji sodni svetnik in njegova sestra g. Marija Podpornemu društvu za gluho mlado mladič, kateremu je bil pokojnik predsednik, znesek lir 100 Iskrena hvala!

U—V počastenje g. Andreja Šarabona, svojega dolgoletnega predsednika, je Dolenjska družba pivovarne Union namesto venca podarila za mestne reveže 5.000 L. enako pa ravnatelj pivovarne, Union g. Viljem Nemež 500 L. Mestno poglavarstvo izreka najtoplešo zahvalo dobrotnikom mestnih revežev tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

U—V počastitev spomina g. Andreja Šarabona je darovala ga. Mladič Ana iz Ljubljane Podpornemu društvu za gluho mlado mladič, kateremu je bil pokojnik predsednik, znesek lir 50. Iskrena hvala!

Z Gorenjskega

Okrajna hranilnica v Kranju. Politični komisar v Kranju dr. Gustav Skalka, ki nakučuje kranjski Okrajni hranilnici, je s pristankom šefa civilne uprave odločil, da pridejo v upravni odbor naslednji člani: dr. Herbert Markgraf, občinski komisar v Kranju; Reinhold Huber, okrajni kmetijski vodja; veletrgovec Hans Löcher, zobni tehnik Viljem Bittenz, industrijec Maks Fock in mesarski mojster Mihael Ostermann, vsi iz Kranja, nadalje: Viktor Susček (zudek), občinski komisar iz Škofje Loke in (mužnik) odvetnik dr. Nikolaj Lončec. Upravni odbor se je dne konstituiral na posebni seji, na kateri je politični komisar omenil, da skrbi vodja Okrajne hranilnice Ernest Mareš za redni razvoj tega denarnega zavoda.

Zaobluba prvih članov Koroške ljudske zveze je bila prejšnjo nedeljo v treh gorenjskih okrajih. V Kranju so bili novi člani objavljeni v kino, kjer je govoril okrajni vodja Samonigg, ki je izročil večje število članskih izkaznic in znakov. V Radovljici je povabil okrajni vodja Kolmitz sodelavce in nemške vojske na zbor v sejni dvorani političnega komisarja. Pri tej priliki se je poslovil dosežani krajevni skupinski vodja Hashold, ki je predstavljal svojega naslednika inž. Bählerja. V Kamniku je okrajni

vodja Just izročil članske izkaznice možem in ženam, ki so se zbraali v dvorani Koroške ljudske zveze.

Poštni urad v Kranju se je preselil v novo poštno poslojpe nasproti hotelu »Evropica«.

Zborovanje smučarjev kranjskega okraja, je bilo sklicano preteklo soboto zvečer v prostornih brambovcv v Kranju. Pripravlja se smučarska tekma.

Iz Spodnje Štajerske

Nesrečna družina. Iz St. Janža na Dravskem polju poročajo: Pred 4 leti je električni tok pri nekem velikem podjetju na Tezmem ubil delavca Petka, doma z Dravskega polja. Lani je Petkova vdova izgubila svojega najstarejšega sina, ki je bil zaposlen pri regulaciji Drave, pa ga je kamen potegnil v vodo in je siromak utonil. Zdaj ji je smrt ugrabila še drugega sina, komaj 17letnega kijučavničarskega vajenca Stanka, ki bi že drugi mesec končal učno dobo in bi pomagal preskrbovati družino. Stanko je moral skozi vsa tri leta dnevno premeriti 10 km v mesto in 10 km nazaj. Nedavno jutro se je zarana odpravil na delo na Tezmem. Na križišču na Dobravi se je nek; osebni avto izognil peticim kolesarjem, pri tem pa je podrl Stanka Petka, ki je udaril z glavo ob žaromet avtomobila, si prebil lobanjo in obležal na mestu mrtev Prepeljali so ga v bolnišnico na Pobrežju. Ko je matj zvedela, da je izgubila že tretjega svojega draga, si je hotela v obupu končati življenje, kar so preprečili. Vsa pokrajina globoko sočustvuje z bridko prizadeto družino. Listi pa opozarjajo na določbe cestnega reda, po kateri kolesarji ne smejo voziti tesno skupaj, ker preprečujejo osta-

lim vozačem razgled po cesti in se tako zgodijo nesreče, kakršna je bila pričujoča. **Vrsta nesreč.** Na postaji Breznem v Dravski dolini je prišel 30 letni premikac Jože Brulc iz Maribora pod kolesa tovornega vagona. Kolo mu je odrezalo levo nogo. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer je njegovo življenje še vedno v nevarnosti. — V Studencih se je 12letna dijakinja Zora Iršičeva polila z vrelim mlekom. Dobila je hude opekline po nogah in so jo morali prepeljati v bolnišnico. — Na Pobrežju je hotel neki vozač z avtom prehiteti drugega voznika, pri tem pa je silovito odbil 9letnega Franca Jančiča ob mot. Nesrečni dečko si je pretresel možgane in dobil tudi hude notranje poškodbe. Nekaj korakov dalje je nespretni vozač z avtom podrl mimo vozečega kolesarja. Kolo se je zdrobilo, kolesar pa je k sreči odnesel zdravo kožo. Nespretni vozač se ni brigal za svoje žrtve, vendar pa si je kolesar zapisal številko njegovega vozila, nakar so vozača kmalu izsledili.

Zborovanje žrtv iz prve svetovne vojne je bilo preteklo nedeljo v Mariboru. Iz raznih spodnjestajerskih krajev so prišli bivši bojevniki, vojni invalidi in ostale žrtve. Nekateri so nosili stara avstrijska odlikovanja. Izpogovoril je vodja standarte, Blasch, ki je opisal, kakšno je srkstvo za vojne žrtve v Nemčiji, nakar je objubil, da bodo žrtve iz prve svetovne vojne primeronoskrbljene.

Obrotni tečaj. Delovni urad celjskega okrožja priredi obvezne tečaje, da se obrtniški mojstri seznanijo z novimi načini dela v Nemčiji. Prvi so prišli na vrsto mlazarji, ki izdelujejo pohištvo. Mojstri zlasti poučujejo, kako morajo izkoriščati domača sredstva v skladu z vojnimi gospodarstvom.

Osmi seznam kočevskih izselnikov

Pobotni urad za dolgove in terjatve je v »Službenem listu« z dne 22. t. m. objavil VIII. seznam naslednjih oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo (v oklepajih leto starosti in kraj rojstva):

OBČINA MOZELJ

Spodnji log: Verderber Matija (73, Ober Wilpen); Rom Ivan (46, Bistrca), Marija, roj. Verderber (44, Adolf (18), Herta (15), Amalija (11), Ivan (7); Kobe Pavel (42), Magdalena, roj. Kapsch (38), Albert (16), Karl (14), Pavel (12), Marija (6); Ruppe Josip (51), Julijana, roj. Kobe (48), Josip (20), Valter (15), Hilda (13), Elfrida (11), Ivan (9), Herbert (6); Ruppe Ivan (70), Magdalena, roj. Ruppe (68); Kump Josip (33, Nemška Loka), Magdalena, roj. Ruppe (39), Helena (3), Alfred (2); Kapsch Jurij (66, Nemčija); Krati Josip (33, Knežja lipa), Ema, roj. Kapsch (30), Herbst Josip (51, Verdreg), Magdalena, roj. Ruppe (44), Ivan (17), Herta (11), Frida (8), Josip (6); Schager Stefan (46, Magerlin), Amalija, roj. Kapsch (44), Jurij (17), Amalija (15), Franc (13), Josip (11), Ivan (9), Emilija (4), Stefani (4); Lackner Marija (58, Goschetz); Lackner Peter (36), Katarina, roj. Schemitsch (33), Ivan (24), Olga (22); Staudacher Antonija (61); Ruppe Ernest (25), Marija, rojena Roschitsch (26), Albert (1); Rade poroč. Roschitsch Katarina (67), Irma (24); Herbst Jurij (31), Frida, roj. Ruppe (31), Alfred (7), Ervin (5), Marija (4); Stalzer Ivan (69, Mozelj), Marija, rojena Skender (69); Mantel Josip (38, Prerigi), Julijana roj. Robe (38), Hedvika (14), Josip (12), Rajnhold (9), Kristina Marija (8), Em. Edelreich (4); Kapsch, por. Kobe Marija (64); Ruppe Jurij (33), Ana, roj. Kobetitsch (28); Ruppe Jurij (79), Magdalena, roj. Lackner (74); Lackner Ivan (37 let), Ana, roj. Deutschmann (29), Brigita (10), Albert (8), Herbert (1); Lackner Ivan (33), Pavla, roj. Kapsch (32), Frida (4); Kurre Ernest (21); Kurre Peter (54, Jospina roj. Herbst (46), Alojzija (20), Richard (16), Peter (15), Ivan (14), Ida (10), Bernhard (9), Jospina Marija (4); Ruppe Ivan (44), Marija roj. Kapsch (44); Ruppe Mihael (40), Magdalena roj. Kapsch (41), Magdalena (15), Hilda (14), Ivan (12), Albert (11), Jurij (9), Josip (6), Helmut (4), Rika (1); Ruppe Jurij (64); Roschitsch Marija (43), Herta (18); Verderber Josip (29); Kerseche Josip (38, Kreinhall), Margareta roj. Ruppe (44), Josip (13); Wolf Ivan (18); Kapsch Jurij (37); Kapsch Alojzija (43); Kerseche Jakob (40, Dolga vas), Marija roj. Lackner (32), Alfred (1), Albert (2); Rauch Josip (39, Kureune), Marija roj. Verderber (34), Frida (10), Marija (7), Franc (6), Josip (3), Hilda (4.

mes.); Lackner Josip (21); Ruppe Amalija (41); Kobe Leni (9).

Spodnji Kozlov Kamen: Hutter Ivan (41, Remergund), Rihard (19); Ruppe Franc (21); Stiene Albert (32, Dobljece), Helena roj. Lackner (28), Marija (1); Lackner Peter (68), Helena roj. Putre (62), Lackner Peter (69), Marija roj. Samide (68), Jospina (30), Josip (37).

Novi Lazi: Tschernkovitsch Anton (71, Untersteinwand), Magdalena roj. Herbst (60), Josip (35), Ivan (31); Lackner Ivan (32, Spodnji log), Magdalena roj. Tschernkovitsch (29), Ivan (9); Lackner Alojzij (65), Marija roj. Lackner (57); Kefesch Josip (36, Suhor), Magdalena roj. Lackner (31); Lackner Ivan (51), Franciška roj. Gregoritsch (52), Ida (20), Oton (17), Edvin (8), Ernest (22); Schemitsch Ivan (59), Katarina roj. Verderber (61), Herta (15), Katarina (32); Lackner Franc (27), Frida roj. Schemitsch (23), Marija (10 mes.); Jonke Ivan (50), Marija roj. Gregoritsch (49), Josip (20), Albert (18), Alojzij (16), Katarina (15), Hilda (13), Sigfried (10), Peter (5), Ivan (26), Marija (22); Staudacher Peter (65), Magdalena roj. Verderber (57), Ema (16); Staudacher Peter (39), Neža roj. Verderber (28), Marija (6), Hedvika (4).

Kočevje mesto: Kresse Ernest (29, Koč.).

Morebitni upniki navedenih oseb morajo do 6. decembra prijaviti svoje terjatve. Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve, Ljubljana, Rimski trg.

Radio Ljubljana

CETRTEK, 27. NOVEMBRA 1941 XX
Ob 7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansščini. 12.15: Koncert tenorista Angela Fariggia. 12.40: Koncert klasičnega tria. 13: Napoved časa, poročila v italijansščini. 13.15: Komuna glavnega stana Oboroženih Sil v slovensčini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Siljanca: orkestralna glasba. 14: Poročila v italijansščini. 14.15: Koncert violiniste Francke Roj, pri k'vrijuj Marta Oster-Vajlalo. 14.45: Poročila v slovensščini. 17.15: Koncert sopranistke Pavle Lovšetove in mezosopranistke Mile Kceje-Radev, pri klavirju Marjan Lipovšek. 19.50: Poročila v slovensščini. 19.45: Operetna glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijansščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.40: Strapes: Kvartet na harmoniko. 21.10: Orkestr. Cetrta pod vodstvom mojstra Barzize. 21.50: Slovensko predavanje. 22: Operetna glasba — plošče. 22.45: Poročila v italijansščini.

tamkajšnje Akademije znanosti. V Berlinu je ostal vse do smrti (l. 1867).

Sanskrt je ostal vse življenje važen predmet Boppovih proučevanj. Izdal je staroindijske tekste in njih prevode, sestavil več slovnice in sanskrtsko-latinski slovar. Njegove knjige so več rodov jezikoslovcv uvajale v študij tega jezika, ki je bil Boppu in njegovim nadaljevalcem osrednji jezik pri raziskavanju indoevropskih, njemu sorodnih jezikov. Najvažnejše področje Boppovega dela, ki ga je v toliki meri proslavilo, je indoevropsko primerjalno jezikoslovje. Začetki ga je s študijo o konjugaciji sanskrtskega jezika v primerjavi z grščim, latinskim, perzijskim in germanskim spreganjem. To študijo je izdal l. 1816 v Parizu, še za časa visokoskolskih študij, ko mu je bilo komaj 25 let. Z nje izidom datirajo mnogi začetek indoevropskega primerjalnega jezikoslovja. Vokalni kamen tega znanstvenega področja je postala Boppova »Primerjalna slovnica sanskrtskega, zendskega, grškega, latinskega, litovskega, gotskega in nemškega jezika«, ki je izšla v treh delih v l. 1833 do 1852. V drugem delu se je omejenim jezikom pridružila še staroslovensščina. t. j. starocerkvenoslovenski jezik, ki ga je Bopp poznal samo iz slovnice Dobrovškega in šele ob poznejših izdajah iz začetnih spisov Fr. Miklošiča. V drugi izdaji celotnega dela se je pridružila še armenščina, ki ji je — prav kakor sanskritu in zendskemu, danes avestskemu jeziku — posvečal največjo pozornost. To primerjalno slovnico izpolnjuje poleg razprav, ki jih je izdala berlinska Akademija, zlasti še knjiga o primerjavi naglasnega sistema prvglavnih indoevropskih jezikov. Ze zgoraj citirani naslovi kažejo, katere jezike je Bopp študiral v indoevropsko sorodstvo. To sicer ni bilo odkritje, toda Bopp je prvi izpričal s smotnimi proučevanji. Pri tem je mel predvsem namen — soglasno tedanjemu vplivu prirodnih ved — dokazati obstoj, postanek in razvoj »jezikovnega organz-

ma«, ki ga je videl v sistemu jezikovnih oblik. S proučevanjem teh oblik je prišel do nazora, da so oblike nastale z združevanjem korenskih prvin. Izhodišče vseh Boppovih proučevanj in razmišljanj pa je bil sanskrt, jezik, ki je zelo bogat glede oblik, v njem je videl najpopolnejši indoevropski jezik. Razlaga pojavov tega jezika in zasledovanje podobnih pojavov v drugih jezikih je osnovni predmet vseh njegovih študij. Pri čemer mu je šlo predvsem za oblikovne pojave. Glasovni pojavi so stali v njegovih delih še v ozadju.

V Boppovi podobni indoevropskih jezikov je staroindijski jezik prevec precejenjan. To precejenjanje sanskrtja je ostalo breme jezikoslovja skozi tja do 20. stoletja, ko je bilo dokončno ukinjeno. Boppovi nazori o postanku oblik so že zdavnaj opuščeni. Pokazalo se je, da se tudi tako trden jezikoslovec, kakor je bil Bopp, ni mogel ubraniti skušnjavi fantaziranja, na primer tam, kjer je razvil celo teorijo o sorodnosti malajskopolinezijskih jezikov z indijsko vejo indoevropske jezikovne skupine. Vzlic vsemu, kaj je pogrešil in kar si lahko razložimo z naglim razvojem znanosti, ki ji je služil, ostaja Boppova nesopna zasluga, da je s svojimi deli dal prvi sistematično znanstveno podlago primerjalnemu indoevropskemu jezikoslovju, z druge strani pa je tej znanstveni panogi kar za nekaj generacij določil delovne smerice. Prav zaradi tega je Boppovo ime postalo slavno.

Tako je ob 150letnici prikazal tega jezikoslovca prof. B. Havranek. Slovenci se lahko še posebej spomnimo Boppa v zvezi z razvojem naših jezikoslovnih študij. Predvsem glede na Miklošiča, ki je na Boppovi podlagi šel dalje in po modernejših poteh ter je pripravil pota sodobni slavistiki in njeunemu obsežnemu razvoju, pa tudi že na Kopitarja in na cel krog diletantskih jezikoslovcv, kakor sta bila zlasti predstavitelja našega jezikoslovnega romantizma Davčerin Trstenjak in Oroslav Caf. V njih spisih se čisto in izdatno citira Bopp kot tedanja največja avtoriteta v vprašanih indoevropskega jezikoslovja. Pri njihovem utemeljevanju jezikoslovnih vprašanj je šel večkrat za več kakor za Boppovo pozitivistično, naravoslovno problematiko jezikovnega organizma indoevropske skupine. V dobi našega narodnega prebujenja je šlo za ugotovitev nekaterih dejstev, ki so prehalja okvir jezikoslovja in osvetljevala nekatere splošno narodne, funkcionalno važne zgodovinske probleme, zlasti s področja germano-slavica. V njihovem prizadevanju se je odražalo stremjenje po točnejšem dognanju jezikovnih in narodnostnih vezi in odnosov, vendar in narodne enakovernosti, ki ga je visoko povzdigovala nemška znanost po Herderju, Grimmu in drugih predstaviteljih tedanjih germanskih študij, ki so močno vplivale na slavistične študije v okviru posameznih slovanskih narodov in izven njih.

In ni šlo samo za študije, marveč za življenje in za skupne smotre razvoja k višjemu in boljsemu, za prebujenje in obrazovanje vseh pozitivnih sil, ki so mogle dati narodom duhovno veličino in življenjski smoter. V vedrem jutru te in take miselnosti je deloval tudi jezikoslovec Franz Bopp.

Ljudje čitajo vedno več

V okviru naše kulturne kronike smo za beležili članek revije »Italia che scrive«, ki je nedavno pisala o konjunkturi na italijanskem knjižnem trgu. Tudi list »Il Popolo d'Italia« je v številki z dne 20. t. m. potrdil ta pojav. V članku »Biblioteche per tutti« se pisatelj Michele Saponaro zavzema za predlog, da bi se v vsaki občini, ki ima več kakor pet tisoč prebivalcev — in teh je več kakor dva tisoč — ustanovila ljudska knjižnica. Tako bi se dala italijanski knjižni še večja naklada in obenem bi knjiga še bolj prodrla med ljudstvo. S tem v zvezi pisatelj sodelavec lista »Il Popolo d

SPORT

Neugonobljivi so ti nogometaši

Še nekaj nedeljskih dogodkov iz nogometnega življenja na Gorenjskem, Štajerskem in drugod

Medtem ko smo pri nas zadnje nedelje preživeli skoraj brez vsakega sportnega dogodka — če ne upoštevamo onih dveh skromnih iger z žogo, za katere so se najbolj navdušeni prijatelji tega sporta dogovorili sami med seboj in jih tudi odigrali skoraj sami zase — so bili drugod na zelenih igriščih aglini kakor sredi velike nogometne sezone. V večini primerov gre skoraj povsod za prvenstvena tekmovalna, v katerem velja pač načelo, da je treba na travnikih vzdržati tako dolgo, dokler se le da, da odmor do spomladi ne bo predolg in bo za novo sezono ostalo čim manj obveznega sporeda.

V okolici ponedeljskih listov smo zasledili med drugim tudi prav zanimiva poročila o nekaterih nastopih moštev, ki so včasih pripadala ljubljanskemu središču in gotovo bo tudi naše čitatelje zanimalo, kako se zdaj na zelenem polju godi tem nekdanjim nasprotnikom Ljubljane in ostalih, ki so za letošje spravili vse orodje. Med njimi navajamo naslednje:

Gorenjci — oni iz Kranja in z Jesenic — so imeli zadnje nedelje svoja prvenstvena nastopa v koroškem prvenstvu in so v obeh tekmah doživeli pravo katastrofo. Jeseničani so gostovali v Celovcu in so tamkaj nastopili proti nogometni enajstorici letalcev ter izgubili z nič manj kakor 1:8 (1:2). Poročila pravijo, da so se do odmora držali še dovolj dobro in so po Mizelju zabil tudi svoj gol v istem času, ko so domačini spravili v mrežo dva. Kmalu po odmoru je bil poškodovan jeseniški igralec Janeschitz, kar je bilo splošno znamenje, da sta obe moštvi začeli igrati precej ostro in je imel sodnik mnogo posla, da jih je obdržal na urdi. Jeseničani so v tem razdobju izgubili hrbenico in si dali zabiti celo serijo golov, dokler ni bil izid 8:1 v njihovo škodo.

Kranjci — so imeli ta dan toliko lažje stališče, da so igrali na svojem igrišču in so se res tudi v prvi polovici igre držali za silo. Ta del igre se je končal s 3:0 v korist nasprotnikov, znanega KACA iz Celovec, po odmoru pa je celo kazalo, da se bodo čisto naravnali. V 16. minuti je

Bosic iz enajstmetrovke zabil častni gol, potem pa je prišlo med domačini do nesoglasij, kar so spretno izrabili gostje in v zadnjih petih minutah še trikrat potresli njihovo mrežo. Gorenjski nogometaši so s tema dvema igrama nekoliko zasednili dobro ime, ki so si ga v nekaj mesecih že ustvarili v tekmovalju z novimi nasprotniki.

Tudi štajerski nogometaši so preteklo nedelje imeli svoje prvenstvene nalye. Celjani so na svojih tleh čisto zasluženo zmagali s 6:3 (2:0) nad enajstorico LSV iz Zeltwege, mariborski Rapid pa je gostoval v Rosenthalu in bilko izgubil z 1:3 (0:1). Kakor čitamo, je bilo celjsko moštvo v celoti prav dobro, najbolj pa hvalljivo poročila napadalca Tschocha in Hönigsmanna ter vratarja Stanitza. Celjska enajstorica si je s to zmago pomagala na osmo mesto v skupni oceni med 10 udeleženci. Mariborčani, tako je ugotovljeno, so bili v taktičnem pogledu boljše od svojih nasprotnikov, imeli pa so hudo smolo pri streljanju na gol. Častni gol za njihove barve je zabil Krainer. Rapidovo moštvo je po končanem jesenskem delu tekmovalna ostalo na četrtem mestu štajerskega okrožnega razreda.

V madžarskem nogometnem prvenstvu so bili minulo nedeljo zabeleženi naslednji izidi: Ferencvaros : Salgotarjan 6:0. Elek-troms : Zeleznicarji (Szeged) 6:0. Gamma : FC Szeged 1:2. Kološvar : Mavag 1:1. Csepel : Kispest 7:3. Ujpest : Veliki Varadin 4:0. Lampart : Novi Sad 3:0.

V Madridu je v nedeljo pred 20.000 gledalci nastopilo izbrano moštvo nemških letalcev proti španskemu vrhaku Athletic Aviacionu in zmagalo tesno, toda zasluženo s 3:2 (3:1). Najboljšega moža so imeli Nemci v vratih.

Hrvatska nogometna zveza je prvenstveno tekmo med Zagorcem iz Varaždina in Viktorijo iz Zemuna verificirala s 3:0 v korist Varaždina, ker ni bila odigrana po krivdi zemunskega moštva, ki mora razen tega povrniti gostitelju 3000 kun izdatkov za priprave.

mer sodobne improvizacije. Na osnovi neke novele se dogovorijo igralci z režiserjem samo za potek posameznih prizorov, igrajo pa brez napisane besedila. V igri prihajajo razni igralsko-tehnični in režijski domisleki do velike veljave. Igra nudi vpogled v delo igralcev, v razna njihova stremjenja in skuša rešiti vprašanje, kaj je za ustvaritev dobre gledališke predstave potrebno. Glavna nit dogajanja je drama ljubosumnosti na preteklost. Predstava je v režijskem pogledu zelo zanimiva in je imela odlične ocene. Režiser ing. arh. B. Stupica.

O P E R A

Četrtek, 27.: Rigoletto. Red Četrtek. Začetek ob 17.
Petek, 28.: Zaključena predstava za Dopolavoro. Začetek ob 17.30
Sobota, 29.: Madame Butterfly. Izven. Začetek ob 17.30.

Popularnost Verdijeve opere »Rigoletto« je splošno znana. Kakor vselej, tako je tudi letos pokazala svojo močno privlačnost. V deloma novi zasedbi partij je dosegla popoln uspeh. Ribičeva kot Gilda, Primožič — Rigoletto, Manoševski — vojvoda in vsi ostali sodelujoči se odlikujejo v podajanju svojih partij. Učinkovita glasba, ki ji je podloženo dramatično dejanje, zajame poslušalca s sočnostjo instrumentacije in svojo melodioznostjo. Pri predstavi sodelujejo še: Španova, Lupša, Pugalj, Poličeva, Stritarjeva, Slaloljev, Dolničar in Kos. — Dirigent D. Zebre, režiser R. Primožič, koreograf ing. P. Golovin. Predstava bo za red Četrtek, začetek ob 17. uri.

Na novo zasedena partija »Madame Butterfly«. V letošnji sezoni je pela prvič to pevsko in igralsko zahtevno in v psihološkem pogledu močno niansirano partijo, ki stavlja interpretko pred čustveno močno poudarjen lik, Valerija Heybalova. V partiji Pinkertona, kjer prihaja pevski blek glas do najlepše veljave, smo zopet slišali Franca. V njeni zvestobi in ljubezni do Butterfly, pretresljivi Suzuki, smo slišali Radev-Kogejevu; človeško sočustvovalecga konzula Charplessa poje Janko, ki šteje to svojo pevsko stvaritev med iste like, ki niso ogreli občinstva samo s gustostjo glasovno odlično podane partije, temveč tudi zaradi njegove blagorodne igre. Prva predstava letošnje uprizoritve bo v soboto za izven. Inscenacija je rimska, in sicer od Alfreda Furige.

Mali oglasi

Službo dobi Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Dobro kuharico vajeno tudi drugih hišnih del, sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1946-1

Mlado deklo solidno, pošteno, za gostilno, sprejme gostilna Lovštin, Gradišče 13. 1937-1

Postrežnico večjo nekoliko kuharico, izčen. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1935-1

Pisarniško moč večjo italijanskega jezika in strojeopisa, iče notarska pisarna na delu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nastop takole«. 1954-1

Službo išče Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Služkinja dobra kuharica, vajena vsega dela, pridna, zelo poštena, iče službo pri mirni boljši ohranitvi. Dobra pripravila od sedanje gospodinjice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1938-2

Sivilja gre na dom za boljša in preprosta dela, tudi prenarejati. Kremžar, Mandelčeva 15-1, vrata 56, Trnovo. 1956-2

Revno deklo brez staršev, prosi dobrega ženjaka, da bi ji prešel kršniko kolij zapustil. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Milo za dragoc«. 1939-2

Gospa stara 30 let, iče mesta gospodinjice k samostojnemu vidcu ali ločcu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena 30«. 1954-2

Omara za obleke iz trdega lesa, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Omara«. 1953-7

Železne peči in štedilniki različne velikosti, 2 tritiklja ter razno pohištvo, ugodno napredaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 1956-6

Zelesno blagajno (Wertheim), stojalo, in pisalni stroj, prodam. Izraska cesta 63. 1956-6

Rabljene zaboje in prazne skatke prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1956-6

Posteljno perilo (Rumburger platno), bogato vzorčno, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1954-6

Zvepleni cvet izvisnen tudi za ohranitev krompirja pred gnitjem, dobiti pri Sever & Komp., Gosposvetska c. 3. 1955-6

INERIRAJ V »JUTRO« Kupim Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Prazne steklenice vinske, vseh vrst, vsako količino, plačamo najbolje. — Rupena, Tavčarjeva 6. 18880-7

Omara za obleke iz trdega lesa, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Omara«. 1953-7

Kupujem vse vrste krojaške in šiviljske odpadke ter faklovinu. Hrenova ul. 8. 19234-7

Stare zaboje in leseno slamo kupuje tvrdka Klein, Franciškanska ul. 8, telefon 33-79. 19554-7

Pohišto vseh vrst, omare, postelje, žimnice, kredence in druge predmete za razno uporabo, stalno kupuje: Nova trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 19551-7

Snežke za 3—5 letnega dečka kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra. 1957-8

Auto, moto Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

90 km na uro doseže mali Eifel Ford s Cizer-generatorjem. Prepričate se sami, pridite na brezovno poizkusno vožnjo. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 1957-10

Osebnin tovorni avtomobil novejši tipe, na pogon z ocljem, zelo ugodno napredaj, eventualno na posodo. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 1959-10

Kapital Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Družabnika (-ico) za manufakturno trgovino v Ljubljani ali Zagrebu, s kapitalom do 300.000 lir, iče. Pisarne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »ve na polovico«. 1957-16

Družabnika strokovnjaka za kinopodjetje v Ljubljani, iče. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodno 166«. 1957-16

Stanovanja Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Enosob. stanovanje ali garsonjero, iče profesionalca glabe in dec. ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V mestu«. 1957-21a

Sobo odda Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Opremljeno sobo s posebnim vzhodom, uporabo kopalnice, oddam 8. decembra. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 1956-23

Sobe išče Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Opremljeno sobo s posebnim vzhodom, iče mirna oseb. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točna plačnica 614«. 19540-23a

Prazno sobo event. opremljeno, iče. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točna plačnica 614«. 19540-23a

Opremljeno sobo iče stalen, soliden gospod, ves dan odstven. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solidna«. 19537-23a

Opremljeno sobo lepo, svetlo in zračno, s strogo separiranim vzhodom, iče sredi mesta ali v neposredni bližini središča, za tako, plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dama«. 19547-23a

Garsonjero prijetno in udobno, s kopalnico in po možnosti s plinico, v ali blizu središča mesta, iče za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tip-top«. 19546-23a

Enosob. stanovanje v središču mesta ali v njegovih neposredni okolici, po možnosti s plinom in kopalnico, v novejši hiši, iče za takoj, 1. decembra ali 1. januarja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobnost 1941«. 19545-23a

Lokali Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Brivsko-frizerski salon zaradi boleznih z dogovorom hišnega lastnika napredaj. Naslov v vseh odd. Jutra. 19577-19

Posest Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Endoruzinsko hišo pritrčno, s 4 sobami in kopalnico, hrastovi podi, z vrtno parcelo v sv. Jožefa okraju, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lastni doma«. 1952-20

Kupim eno-ali dvostanovanjsko hišo proti takojšnemu plačilu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj 140«. 19550-20

Večje posestvo do 25 km od Ljubljane, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Posestvo«. 19558-20

Glasbila Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Klavir dobro ohranjen, kupimo ali vzamemo v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro varstvo«. 19569-26

Obrt Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Odeje iz vate in puha, nove in stare, vam zalije. — Ljubljana, Marijin trg 2-11. 19526-30

Informacije Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Ivan Kacin izdel. glasovnikov in harmonik, DOMZALE se nahaja ZACASNO GORIZIA, Via Torreani 46. 19357-31

Filatelisti, pozor! Najugodnejše kupite in vnovite znamke vse kontinentov do poslednjih oku paciskih znamk v knjigarju Janez Doljan, Ljubljana, Stritarjeva 6. 1939

Zivali Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

Psa čistokrvnega, prodam. Ponudbe na podru. Jutra v Šiški pod »Angleška pasma«. 19566-27

Kobilu fukso, težko, prodam. — Sostro 14, p. Dobrunje. 19568-27

Volčjaka 5 mesecev stara, prodam. Vprašati: gostilna, Krekov trg 11. 19557-27

Razo Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za štiro I. 3.—

PREMOG DRVA I. Pogačnik LJUBLJANA, Bohoričeva ulica 5 Telefon 20-59

INSERIRAJ

JUTRO

Non rinunciate al piacere Ne odpovete se ugodju di Fumare! Kajenja! Ma FUMATE nel modo migliore con Ampak KADITE bolje z

ANICOTINA F.D.P.

FILTRO DENICOTINIZZANTE POLIVALENTE PROTINIKOTINSKIM POLIVALENTNIM FILTROM Brevettato in tutto il mondo (Brevetto Italiano N. 384952) patentiranim po vsem svetu (italijanski patent št. 384952)

Derivato da studi rigorosi dell'Emminente Chimico e Biologo Professore Dott. Comm. LUIGI BERNARDINI, Ispettore Generale Tecnico ai Monopoli di Stato, Consigliere di Presidenza dell'Associazione Scientifica Internazionale del Tabacco, con Sede in Brema, Membro d'Onore del Centro Internazionale del Tabacco, con Sede in Roma, Membro del Consiglio Direttivo dell'Ente Nazionale per il Tabacco, ecc. ecc.

ANICOTINA F. D. P. je edini filter, ki z nikotinom vred izloča tudi vse organske luge in druge škodljive proizvode, kot so ogljikov dioksid in cianovodnik. Ne krivi okusa, duha in vonja tobaknega dima in ohranjuje njegove pline in pure vialne.

Dobiva se v boljših prodajalnih monopolskih izdelkih in v valenih trgovinah s potrebnimi za kadilce.

Štiri največje tržke v Italiji, specializirane v potrebnih za kadilce, vam bodo z velikim veseljem poslane na dom pripravljeno in brez postojne elegantnosti iz galatila z 11 filtri proti predhodnemu plačilu 15 lir.

Tudi tri Etlie z nadomestnimi filtri, katerih vsaka vsebuje 10 filtrov, stanje 15 lir (brez poštne in priporočeno).

Indirizzare richieste e rimesse a: Ditta CARMIGNANI - 40, Via Colonna Antonina - ROMA Ditta SAVINELLI - 2, Via Orefici - MILANO Ditta SAVINELLI - 31, Galleria Mazzini - GENOVA 155, Portici XX Settembre - GENOVA Ditta INSERRA - 206, Via Roma - NAPOLI

N. B. — I signori grossisti e rivenditori possono rivolgersi direttamente: N. B. — Gospodje razprodajalci na debelo in drobno se lahko obrnejo naravnost na:

„Anicotina F. D. P.“ - Via Po, 4 ROMA

R Sabatini: DOTA IN SRCE

R o m a n

Mislilim tudi, da mi je vračal simpatijo, ki sem jo imel do njega. Da po pravici povem, sem bil našel v življenju kaj malo prijateljev, morda zato — vsaj mislim si — ker mi je manjkalo lastnosti, ki zbuja prijateljstvo, in me je že natura gnala, da sem čislal dar, ki je bil zaradi svoje redkosti toliko bolj dragocen.

Zato sem v srcu kar trepetal za fanta. V mečevanju s floretom je sicer lepo obetal in moj pouk mu je bil v veliko korist; toda bil je šele začetnik in previdnost se je upirala temu, da bi se skušal s prevejanim in zvitim mečevalcem, kakršen je bil Canaples.

Komaj sem bil oblečen, je zbudil mojo pozornost ropot kočije, ki je pridrdrala spodaj po cesti in obstala pred mojimi vrati. Mislil sem, da je prišel nekdo h Coupriju, gospodarju hiše, v kateri sem stanoval, zato se nisem bogvejak zmenil za to reč. Tedajci pa plane v mojo sobo Michelot in mi široko odprtimi očmi naznani, da mi njegova prevzvišenost kardinal Mazarin ukazuje, naj pridem k njemu v sosednjo sobo.

Ves presenečen in radoveden, kaj bi utegnilo biti vzrok tolikanj nenavadnega obiska, sem se podvzval k njegovi prevzvišenosti. Zaničljivo mi je odzdravil.

»Ali je bil gospod de Mancini tu?« je oblastno vprašal, ne meneč se za stol, ki sem mu ga bil ponudil.

»Pravkar me je zapustil, vaša prevzvišenost.« »Torej veste, gospod, kakšen sad je obrodila popivka, v katero ste ga snoči zapeljali?«

»Ako misli vaša prevzvišenost žalitev, ki je bila prizadejana gospodu Manciniju zaradi njegovega neobičajnega stanja v minulih noči, sem o tem poučen.«

»Beživa, gospod! Ne utegnem vas spremljati po vaših dlakocepnih razločkih. Nekaj mi brani moje nepopolno znanje francoskega jezika, nekaj pa vaše nepopolno znanje jezika resnice.«

»Prevzvišenost!« »Bogme!« je vzkljnil z glasom, ki je bil hkratu zaničljiv in jezen, vsakega pol. »Nisem se prišel razgovarjat o vas, temveč o svojem nečaku. Zakaj je bil pri vas?«

»Počastil me je s prošnjo, naj mu bom drevi za pričo pri St. Germainu.« »In mislite, da se bo ta dvoboj vršil? Da naj postane moj nečak žrtev umora?«

»Skušali bomo ubraniti, da ne postane žrtev umora, kakor pravi vaša prevzvišenost. Po drugi strani pa mislim, da se dvobojna ne bo moči ogniti.«

»Da se ga ne bo moči ogniti!« je kriknil in ves zaripnil v obraz. »Tako ste rekli, kaj, gospod de Luynes? Poslušajte, gospod. Z vami hočem biti odkrit. Moj položaj v Franciji je postal dokaj težaven. Pravkar nam grozi nova državljanska vojna. Nov dogodek, kakršen bi bil dvoboj, ki ga imate na

misli, bi več ko zadostoval, da obrne pozornost na mojo rodbino in jo osmeši, ko nezadovoljneži že tako komaj čakajo priložnosti, da bi jo spravili ob sloves. Ta Andrejeva zadeva bo že po sebi povod za kdo ve koliko satir in sramotilnih letakov, ki bodo blatili mojo osebo in moj položaj. Takšnega zla, gospod, nikakor ne morem trpeti od vas. Pokojni kardinal Richelieu bi vam bil dal za mnogo rranjši pregrešek na kolesu polomiti ude. Jaz nisem storil drugega, kakor da sem vas odpustil iz svoje službe; to je dokaz milosti, ki bi mi morali biti hvaležni zanj! Za nič pa ne dovolim, da bi povrhu vsega hudega, kar se je že zgodilo, Canaples umoril Andreja.«

»Pomagal mu bom, kolikor le vem in znam.« »Vidim, da me še vedno nočete prav razumeti. Ta dvoboj se ne sme vršiti, gospod. Imam vzroke za to, da ne.«

»A kako se ga misli vaša prevzvišenost ogniti? S tem, da vržete Canaplesa v ječo?«

»Na osnovi kakšne obtožbe, gospod? Mislite, da bi rad oglušel od rjojenja ogorčenih Parižanov?«

»Sklepam torej, da ste se namenili znova uveljaviti odredbo pokojnega kralja proti dvoboju in poslati svoje telesne stražnike v St. Germain, da primejo nasprotnika, preden stopita na kraj srečanja?«

»Imenitno!« se je spatil. »In kaj poreče Pariz, ako zdaj obnovim postavo, ki že deset let ni več v rabi? Da sem se zbal za nečakovo kožo in posegel po tem sredstvu, da ga rešim. Lepo bi se dal Parižanom v zobe, ali ne?«

»Da, prevzvišenost, res je; vendar pa mislim, da se dvoboja nikakor ne bo moči ogniti.«

»Ali vam nisem rekel, da ga biti ne sme?« Spet sem skomignil z rameni. Mazarin je postajal s svojim trmastim ponavljanjem kar tečen.

»Kako ga hočete zabraniti, prevzvišenost?« »A, gospod! To je vaša stvar.« »Moja stvar?« »Seveda. Po vaši krivdi je moj nečak cepnil v to neumnost in vi mu morate pomagati, da se reši iz zagate.«

»Vaša prevzvišenost se šali!« »Ne rečem, da ne bi bilo v stvari nekaj šale,« je odvrnil z zlovestno pikrobo. »O, šalim se, kakopak! Bogme da. V svoji šali pojdem celo tako daleč, da vas dam obesiti, ako se dvoboj izvede, pa naj bo moj nečak ranjen ali ne. Zdaj veste, gospod, kakšna usoda vas čaka; kljubujte ji ali ognite se je, kakor vas je volja; pot sem vam pokazal. Odprite mi vrata, gospod de Luynes.«

III Dvoboj na Konjskem sejmišču Brez besedice sem pustil kardinala, da je odšel. Sicer sem pa po njegovem glasu, njegovih obeh in kretnjih, s katero mi je velel, naj mu odprem vrata, predobro čutil, da se ne morem varati o njegovi neomajni odločnosti. Mimo tega ni bilo prerekanje nikoli moja vrlina; z dokazovanjem, da nimam prav, bi bil kardinala samo zadržal, opravič pa ne bi bil nič.